

Naujienu Antroji Dalis

NR. 444

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XIV METAI

VYTAUTAS GAIGALAS

BLAISE PASCAL (1623-1662)

Paskalis yra vienas iš tų genijų, kurie stebina pasaulį savo ankstyvu subrendimu. Jau savo jaunystėje jisai reiškėsi matematikos moksluose, stebindamas pasaulį. Garsusis filosofas Dekartas (1596-1650) buvo nustebintas šešiolikamečio Paskalio gabumais tikslųjų mokslų srityje. Taigi neveltui XVIII šimtmečio literatūros Jupiteris Volterras, kuris niekam nepagailėdavo ironijos ir aštrių epigramų, kalbėjo su didele pagarba apie Paskalį, vadindamas jį „išgąstingu genijumi“, nors ir kritikuodamas Paskalio *Minčių pesimizmą* savo paskutiniame *Filosofiniame Laiške*, bei vadindamas jį autorių „sublymiu mizantropu“. Jis, kaip ir daugelis kitų, buvo nustebintas Paskalio genijaus ankstybumu, subrendimu bei apimtimi.

Palikdami nuošaliai Paskalio matematinį genijų, sustosime ties Paskalio literatūriniu genijumi, kuris yra ne kiek nemažesnis kaip pirmasis.

Nors Paskalio išsilavinimas buvo gana trumpas, bet tai nesukliūdė jį būti pirmuoju prozos klasiku prancūzų literatūroje. Vienas faktas pakreipė jo gyvenimo vagą visai kita linkme, negu jis būtų turėjęs eiti. Paskalio tėvas, Rouen intendantas, 1646 m. nusilaužė koją. Du pasauliečiai, broliai Adrien ir Jean Deschamps, jį slaugė ir pamazū laimėjo visą Paskalio šeimą jansenizmui, kurio centras tada buvo Port-Royal moterų vienuolynas. Ypač domisi šia doktrina jaunas Paskalis; jis skaito Jansenijaus ir Saint-Cyran raštus, pasakui dėsto šių dviejų idėjas savo tėvui bei savo dviem seserims Žilbertai ir Jokūbai.

Jansenizmas buvo XVIII š. katalikiška doktrina norėjusi išspręsti malonės ir žmogaus laisvės problemą. Ji buvo bažnyčios pasmerkta 1653 m., kadangi ši teologinė doktrina atmetė Molinos gintą žmogaus laisvę ir grįžo prie griežtesnės Augustino tezės, kuri duoda pirmenybę malonei. Jėzuitų aršiai puolami ir valdžios persekiojami bei Romos pasmerkti, jansenistai smarkiai gynėsi, kol jų centras, Port-Royal vienuolynas, bažnyčia ir kapinės buvo sugriauti Liudviko XIV įsakymu 1710 m.

Paskalio entuziazmas jansenizmui jam neklūdė kurį laiką vesti grynai pasaulietiską gyvenimą. Jis nepertraukia ir

niekad nepertraukė įtempų matematinių ir fizinių studijų. Jau 28 metų amžiaus jau grėsė paralyžius. Norėdamas kiek atsikvėpti, jis ieško pilsio ir išsiblaškymo Paryžiuje. Čia jis lanko ponios Sabé saloną, susipažįsta su La Rochefoucauld, garsiuoju *Maximų* autoriumi, susidraugauja su laisvos minties partizanais kaip Miton ir Méré. Kuriam laikui Paskalis atsitolina nuo religinės minties ir studijuoja pagonis filosofus, kaip Epiktetą ir Montaigne.

Tačiau 1654 m. lapkričio 23 naktį Paskalis atsiverčia, pergyvendamas asmeninį kontaktą su Dievu. Nuo šiol jis pagrindinai pašvenčia savo genijų jansenizmo gynimui prieš jėzuitus.

Roma pasmerkė 1653 m. 5 propozicijas, kurios, kad ir pažodžiui neišreikšdamos Ypero vyskupo Jansenijaus mokslo apie laisvą valią ir malonę, reprezentavo menamai jo doktrinos dvasią. Jansenistai puolėsi ginti, kad Jansenijaus knygoje *Augustinas* tų 5 propozicijų nėra. Ginčas, žinoma, buvo tuščias, kaip ir visi teologiniai ginčai, nes ne viena pusė nežinojo dėl ko ginčijamasi, ypač tokiu abstrakčiu klausimu, kaip malonės ir laisvos valios rolė žmogaus išganyimo darbe. Jansenistai neatsilaiko ir pasitelkia kovon Paskalį, kuris savo pasija bei logikos gilumu sudoroja per daug „gudrią“ jėzuitų doktriną. Roma, pasmerkus jansenizmą, nedrįso tačiau liesti Paskalio, šios doktrinos pagrindinio gynėjo.

Tarp 1656 m. sausio 23 ir 1657 m. kovo 24 Paskalis išleidžia 18 laiškų, pavadintų *Provinciales*, kur jis puola tomistų bei jėzuitų ekvivokacijas ir sukoncentruoja savo genijų V-X laiškuose. Penktame ir šeštame jis puola jėzuitų tiespanašumo (probability) doktriną: jei vieno rimto, modernaus teologo doktrina moralės klausimu yra tiespanaši, tai jos galima laikytis. Tačiau, sako Paskalis, vienu klausimu gali būti daug nuomonių (tarp rimtų teologų), ir jos visos tiespanašios? Tada ir blogas darbas gali būti pateisinamas.

7-8 laiške jis puola jėzuitų intencijos doktriną, nes palei juos, principe peiktinas darbas gali būti pateisinamas intencijos gerumu. Juk ir žmogžudys gali turėti gerą intenciją.

10 laiške Paskalis puola jė-

(Tęsinys 11-me pusl.)

DIENŲ SKEVELDROS

1.

„K. Ostrauskas *Kanarėlė*“, 3 veiksmų drama, Chicago — 1958”.

Perskaičiau, ir lyg katė su pele, žaidžiu įsivaizduojamomis situacijomis:

— kaip atrodytų televizijos programoje?

— kaip rež. R. Juknevičius skirstytų roles arba kaip nerimtų per vad. juodąją repeticiją?

Tai kūrinys vertas ypatingo dėmesio. Išskirtinas ypač savo tema. Ak, ir elgetos turi savo žmogiškai gilų ir skausmų ilgesiu pertekusį gyvenimą! Pirmas rašytojas, kurs įžengė į elgetyną ir tenai rado... turtų akimirkų.

„Kanarėlė“ išleido Lietuvių Studentų Santara, tiražas — 500 egz. Pilnai gana. Tai ne — „premiuotieji romanai“.

Dramos iš viso lengvai neskaitytos, gali sakyti — pats sunkus dvasinis valgis, kurkas sunkesnis už poeziją. — „Skaityti, ir susyk planuoti sceną atidarą reiklų žiūrovų salei“, kaip sako žinomas lenkų aktorius Adwentowicz.

500 egz., vadinasi, rimtosios (ir: originaliosios!) kūrybos skaitytojai tegu nevalioja įsigyti. Sau į naudą, kūrėjui į talką.

2.

K. Ostrauskas, kaip miela pastebėti, yra šakotas intelektualas: doktorizavosi JAV universitete, bet lietuviškąją temą (J. Biliūnas!). Dirba bibliotekoje, bet ties... atdaru langu (į tremties gyvenimą). Seka dienų bėgmė, ir atsiliepija spaudoj.

Beje, A. Kairys („Imu žodį“) — K. Ostrauskas („A. Kairiui paėmus žodį“) „dvikovoje“ ašmi be jokių rezervų stočiau ties — Philadelphia (nežinau ir, antra grįžus, nesvarbu, kur A. Kairys gyvena!). Cituoju K. Ostrauską (abiem rankom ir pats pasirašydamas):

„... dėl tikrai aukšto lygio kūrybinių laimėjimų rašant svetima kalba aš ir dabar tebesu skeptiškas ir nesištiebiu, kad po tiek metų ir kelių bandymų jokių reikšmingesnių rezultatų išievi- joje dar vis neturime. Faktiškai toji tarptautinių vandenų 'navigacija' vyksta visiškai atbulai — ne mes plaukiame į tarptautinius vandenius, bet tie vandenys plaukia į mus, mes juos patys parsiplukdomė: daugiau verčiama ne lietuviškos knygos į anglų ar kurią kitą kalbą, bet angliškos

(ir kitokios) į lietuvių”.

Manding, vertimų byla be... savo valstybės paramos iš anksto pasmerkta pralaimėti. Lenkai (už mus ir intelektualais, ir pažintimis, ir pinigėliais pranašesni), ir tai nuo varčios grįžta prie pradžios. Mums platesniu mastu tiesiog ir gaila triūso, nes yra prasmingesnių darbų, pvz. patal- kinėti Balfui (senų drabužių rinkliavoj) ar pn. Individualinės išskylos, pvz. kol. S. Zbarsko su liet. pasakų vertimu ir t.t., nesmerktinos, gali tarti — sėkmės palinkėtinos. Bet kai grafomanai (dažniau: grafomanės!) su savo gaminiiais veržiasi (ir tai: ...vardan- tos Lietuvos!) į amerikiečių (kad ir vaizbūnų žmonių ar mašinistų!) tarpą, iš tikro telieka pakartoti dr. Adomavičiaus (triviališkus, bet nuo- širdžius) žodžius, kad (vie- šas) ... „nusišlapinimas dar nesudaro srovės“, ir — ...gar- bės!

Kartoju: ...be savo valstybės paramos sunku verstis ...ver- timais, ir gailėstis ima, kad 1918-1940 m. būvyje neatsira- do valstybininkų, kurie būtų domėjęsi savąja grožine lite- ratūra. Neįtariu (tremties) Eltos „koegzistuojant“ su ana- pus, bet josios žinutė „Lietu- vių kūriniai svetimomis kal- bomis“ mano tvirtinimą pa- remia. „Prezidentas“ Paleckis labiau literatūriškas (sugreti- nant, jei tai išimties keliu įmanoma, nepriklausomuo- sius prezidentus A. Smetoną, A. Stulginskį ir dr. K. Grinių ir... „prezidentą kolaborantą“ Kvislingą, arba — „okupaci- nės laidos“) ir — mūs kūry- bai „įėjimas laisvas“ (Simonaitytės „Pikčiurnienė“ išver- sta į 7 svetimas kalbas, Var- šuvoj išėjo A. Vienuolio raštų sutelktinė „Pawilon inteligent- ų“, sovietinėj Vokietijojej pa- sakų rinkinys „Die Tanne und ihre Kinder“ ir t.t. ir t.t.).

Nesibaidykime žvelgti fak- tams į akis. Pastaba, kad „daugumoje atvejų buvo ver- čiama ne tiesiai iš lietuvių kalbos, bet iš rusų kalbos ver- timo“, neturi jokio padengi- mo (auksu ar kt. fakto verty- bėmis). Ana, Hamsunas, Ib- senas ir kt. skandinavų rašy- tojai į anglų, prancūzų, italų, arabų, japonų, kinų ir kt. kal- bas buvo versti iš... vokiečių kalbos.

3.

Va, lyg tyčia lenkų laikraš- ty randu smulkutę, bet iškal- bingą chronikos žinutę:

(Tęsinys 2-me pusl.)

STERNTALIO STOVYKLA

(Tęsinys)

Toliau mudviejų kelionė vyko link Laibacho arba jugosl. Liubljanos (120,000 gyventojų miestas), bet jį mudu aplenkėme, nes vengėme didesnių miestų, bijodami lėktuvų puolimo ir kad vokiečiai nepačiuptų prie darbų. Keliavome per žemus, už kurių toliau kyšojo žemės iškilimai bei miškų apaugę kalnai. Beveik visose apylinkėse, per kurias teko žygiuoti, matėme ryškius partizanų veikimo pėdsakus, bet daugiausia vietovėse arčiau Laibacho. Čia jų nuveiktus darbus liudijo bemaž visi išsprogdinti plento tiltai. Dabar žygiavome per vokiečių padarytus laikinus tiltus iš rąstų ir lentų. Prie plento specialiai pastatytuose arba iš ūkininkų atimtuose trobesiuose dažnai buvo įkurdintos vokiečių lauko žandarmerijos būstinės apsaugai nuo kulkų aptvertos storomis betoninėmis sienomis, tačiau daug kur tos sienos matėsi išsprogdintos, o pačios būstinės išdegusios. Kitur prie plento iki kilometro ilgumo ruožuose ant žemės gulėjo nupiauti visi telefono stulpai, o jais išvedžiotosios telefono vielos dabar kabojo ore vokiečių užkabinėtos ant augančių medžių šakų. Kitose vietose krito į akis išdegusios ūkininkų sodybos, kurias daugiausia sudegindavo vokiečiai, keršydami ūkininkams už partizanavimą.

Vlasovietis tikrina dokumentus

Keliaujant beveik rankose reikėjo laikyti asmens dokumentus, kuriuos tikrino kas keli kilometrai patruliavę vokiečių kareiviai. Jie klausinėjo, iš kur, kur ir kokių reikalu keliauji. Mudu jiems sakydavome, kad bėgame nuo bolševikų ir norime ištrūkti iš bolševikiškai nusiteikusių Slovėnijos. Šitoks pasiaiškinimas vokiečiams patikdavo ir jie prie mudviejų nesikabino. Tačiau vienoje vietoje buvo prikibęs vlasovietis (rusas). Vlasovietis kai kur pakreidavo vokiečius. Jis rado netvarkoje mudviejų dokumentus. Čia, nėra parašyta, kur mudu keliaujame. Patiekti pažymėjimai, kad esame atleisti iš Sterntalio darbovietės esą neganėtini. Jis grasino galys mudu areštuoti ir perduoti vokiečiams, kaip darbo vengiančius svetimąsias. Teisiniu požiūriu jo argumentai buvo pagrįsti, tačiau tikrovėje fronto pabėgėliai turėdavo dažniausiai tik vieną asmens pasą ir to užtekdavo, kad jie galėtų keliauti į pasirinktą vietą. Tai priminė tam rusui ir bandėme teisintis. Bet jis su mudviejų išvedžiojimu nesutiko ir paleido mudu tik po ilgo kamantinėjimo, demonstruodamas savo gerą valią.

Tą patį dieną, pavakary, žygiuodami nedidelės upės slėniu, tarp miškingų 1 kilom. aukštumo kalnų, pasiekėme mažą miestelį. Miestely matėsi dirbami kariniai sutvirtinimai — bunkeriai ir priestankinės kliūtys. Dėl vėlaus laiko toliau nebeke- liavome ir pradėjome ieškoti

nakvynes. Bet kur užėjome, niekur mudviejų nepriėmė, — visur buvo pilna vokiečių kareivių.

Tarp slovėnų

Kreipėmės į vokiečių žandarmeriją. Vienas vyresnio laipsnio žandaras mudu asmeniškai vedė kokius 2 kilometrus į kalną, kur buvo įsikūręs ūkininkas, ir jo namuose turėjo pastogę prie sustiprinimų dirbė slovėnai. Vokietis įsakė ūkininkui, kad duotų mudviem nakvynę, vakarienę ir pusryčius. Visi ūkininko troboje po darbo susirinkę darbininkai slovėnai piktai sužiūro į mudu. Jie manė, kad esava vokiečių šnipai, atsiųsti čia juos sekti. Pasilikus vieniems, jie vengė mudviejų ir nesileido į jokias kalbas. Tačiau po kokių 2 valandų bendro buvimo atlyžo ir pradėjome kalbėtis. Tada aš jiems išaiškiniau, kad mudu esame lietuviai tremtiniai, ir tokie pat darbininkai, kaip ir jie, kad frontui priartėjus vokiečiai uždarė fabriką, kuriame dirbome, ir dabar vyksta me pas savo žmonas, taip pat tremtines, dirbančias Austrijoje (žmonų mudu neturėjome, bet šį išgalvotą argumentą panaudojau dėl to, kad paraudusių slovėnų akivaizdoje galėtume pateisinti savo kelionę į vakarus). Toliau aš kalbėjau apie vokiečių pralaimėtą karą, kurio pabaiga jau čia pat ir kad laikas rūpintis grįžimu į namus.

Po to pašnekėsio slovėnai atsileido, pasidarė draugiški ir vaišino mane jugoslavišku tabaku.

Rytmetį nusileidome nuo kalno ir apleidome miestelį. Apie vidurdienį išėjome iš kalnų apylinkės ir pasiekėme mažą iškilimų išvingiuotą apylinkę. Čia, sakoma, yra labai derlinga žemė, nes visa augmenija atrodo didesnė ir pilnesnė, negu kitur. Matėsi išplitęs apynių auginimas, nes prie visų ūkininkų sodybų stovėjo aukšti iš karčių sukalti žardai, ant kurių vyniojosi ir žaliavo augantys apyniai. Po pietų pamatėme pirmąsias Karavankų alpes, šiaurės pusėje iškilusias balzganai pilkas plikas uolienas. Jos atrodė nuo mudviejų netoli, bet tikrumoje iki jų buvo 30 kilometrų.

Nakvynės ir maisto klausimas

Nakvojome kaime pas ūkininką. Pradėjus kelionę mudu gaudino du klausimai, — kur nakvosime ir ar neteks badauti? Vokiečių duotos maisto kortelės mudviejų neramino, nes pagal tas korteles visus gautus produktus, kad būtume sotūs, galėjome sudoroti per 4-5 dienas. Dabar, po 3 dienų kelionės, į tuos rūpėjusius klausimus galėjome atsakyti tokiais žodžiais: nakvynės gavimas nebuvo sunki problema. Vakare prieš temstant baladojamės į ūkininko gyvenamojo namo duris ir jam atėjus prašome, kad priimtų pernaktoti. Sakome, jog vyksta me iš Sterntalio darbovietės, kurią uždarė vokiečiai priartėjus frontui, ir dabar norime pa-

(Tęsinys 12 pusl.)

KLAJŪNAS

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

— vieno Argentinos miesto lenkai skautai nutarė surinkti pinigų naujai *Cracow and Vilno* laidai; ir tą laidą paskleisti po Vakarų pasaulio politikus ir spaudą!

Pasirašęs po savo ("griežtai privačias") knygų lentynas randu minėtą brošiūrą. Parašė: Paul Bartel. "Printed by William Hodge and Chil-ver, Ltd., 86, Hatton Garden, London, E.C.1".

Ten ir pasakyta, kad "Lenkijos Mekka yra Vilnius", o "Medina — Krokuva". Be to, "Vilnius yra vienas iš pačių būdingųjų lenkiškų miestų" ir t.t. ir t.t.

Siunčiu bič. Adolfui Dunduliui šią brošiūrėlę ir visų "Naujienu" skaitytojų vardu prašau padaryti nuodugnesnę apžvalgą. Tuo pačiu ypu bandysiu "susiderėti", kad į lietuvių kalbą išverstų ir garsų jį vaivados plk. L. Bocianskio memorialą. Prieš... Naujuosius Metus verta susipažint su nebaigta lietuvių-lenkų byla...

4.

"Literatūros ir meno" Nr. 42 užtinku Antano Miškinio įdomų str. "Pokalbis su per pusę už mus jaunesniais". Tiesa, yra "išpažinties" motyvų:

"Kiekvienas mūsų (Neprilausomosios Lietuvos laikais! — J.C.) skynė sau kelius į literatūrą, kaip kas išmanė. Mokėmės dažniausiai patys iš savęs, vienas iš kito — pasvarstydami, pasiginčydami. Todėl ne vienam į tiesos kelią teko ateiti aplinkiniais keliais — gerokai paklaidžiuojus ir laiko sugaišus".

Kur? ar Sibire? Bet būtų netaktas klausinėti poetą, kuris... okupuotas, kaip ir visa tauta.

Pasirodo, amžių gyvenk ir — amžių mokykis, kaip rusai sako. Iš str. patyriau, kad 1926 m. išleistieji K. Binkio "100 pavasarių" nebuvo tai pirmoji laida. Pirmoji išėjo 1922 ar 1923 m., bet leidejas neturėjo lėšų išpirkti knygos iš spaustuvės. Tada tiražas paleista makulatūrai. "Šį gana gražų '100 pavasarių' leidinį buvo galima nusipirkti už centus Šiaulių turguje..."

Toliau, tarp kita ko, apie dabartį pastebi, kad "ligi

periferijos gilumų prasiskverbiant gandeliai apie vieną kitą jaunąjį rašytoją, esą, jie labai gabūs, bet dirba mažiau, o išgeria daugiau".

"... nepatartina kūrybinius nepasisekimus gydyti dirbtinėmis priemonėmis, skandinti vyne. Nereikia pamiršti, kad, gal būt, visi dideli poetai mėgo vyną ir apie jį dainavo, bet ne visi vyno mėgėjai yra poetai. Gali ir taip atsitikti, kad poeto beveik nebefieka, lieka tik vyno mėgėjas".

Ak, su kokių ilgesiu skaitoma šie poeto Ant. Miškinio žodžiai:

"Juk mes visi (skaityk: senoji ir naujoji poetų karta! — J.C.) ir visada ieškome kūrybinės tiesos, ieškome tikrosios kūrybinės laimės. Poezijos kūryba nėra suakmenėjęs paragrafas, kitų gyvenusių prieš mus poetų nustatytas. Ji — gyvas, tekantis epochos vanduo, ji — nuolatinis skridimas, nuolatinis nerimas ir ieškojimas".

Viešpatie, Boris Pasternak... pajieškojo ir — "rado"...

Nauja ateivė atidarė
NAUJA VALYKLA
(dry cleaner) ir moteriškų
RŪBŲ SIUVYKLĄ.

Tai pat priima taisymo darbus.
DARBAS ATLIEKAMAS GREIT
IR SAŽINGAI.

VANDA'S CLEANER
and Alteration

1835 WEST 59th STREET
REpublic 7-8766

(corner Honore and 59th Sts.
klausti Andruškevičienės.

Be vargo ir nebrangiai

Pasiųskite į Lietuvą pas mus arba Europoje sudarytus siuntinius su drabužiais, vaistais, maistu, akordeonus, mašinas ir kt.

Bendrovės ved. P. Nedzinskas.

DARBO VALANDOS:

Kasdien nuo 1 iki 7 (išskyrus penkt.),
šeštadieniais nuo 9 iki 4. Kitu laiku
tik susitarus.

OVERSEAS CARGO
COMPANY

514 WEST 39th STREET
Tel.: OAKland 4-9079

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

VISUOMENĖS MOKSLŲ, MENO IR LITERATŪROS ŽURNALAS DARBAS

kritškai stebi mūsų išeivijos, Lietuvos ir viso pasaulio gyvenimą. Prieš konservatyvią provinciališką tradiciją DARBAS stato humanistines vertybes ir kūrybiškai šviežią žodį.

5410 SIXTH AVE.
Brooklyn 20, N. Y.

Ligt 1958 metų pabaigos iliustruotą trimėnesinį žurnalą D A R B A galima užsisakyti sena kaina: \$2.00 metams, \$5.00 trejiems metams; studentams \$1.50 metams. Paskiras numeris 75 centai.

Kelionė į Praterį

Slinko klaiki 1944 metai. Europos žemyne ėjo lemiamos karo imtynės tarp didžiųjų pasaulio galiūnų. Gniuždomi vokiečiai desperatiškai griebėsi paskutinių priemonių, kad galėtų atsilaikyti. Tačiau nei "Volksturm", nei "Hitlerjugendas" padėties pagerinti negalėjo ir visose karo pozicijose aiškiai vyravo vokiečių ir bolševikų persvara.

Lobau naftos rafinerijos darbovietėje prie Vienos dirbo 120 lietuvių. Šią vietovę dažnai bombarduodavo vokiečių lėktuvai, bet patį Vienos miestą jie bombarduoti vengė, išskyrus pramoninę Floridsdorfo priemiestį, kuris jau buvo gerokai apdaužytas. Žmonės kalbėjo, kad Viena — architektūrinių ir istorinių vertybių miestas (antrasis Paryžius Europoje) ir, be to, ne vokiečių, bet austrų sostinė, bus palikta nesugriauta. Tokiais išrokavimais Vienoje gyveno nemažai iš Vokietijos atsikrausčiusių ir saugumo ieškančių žmonių.

Kalendoriuje žymėjosi rugsėjo 10 d. — nedirbamas sekmadienis. Iš praėjusios karštos vasaros tebesitęsė vasariškas oras, buvo saulėtas ir šiltas rytmetis. Aš ir vienas pažįstamas, abu Lobau stovyklos gyventojai, sutarėme vykti į Vieną, į Praterį, kur galvojome praleisti dieną. Prateris Vienoje buvo tas pats, kas Chicagoje yra Riverview parkas.

Prateryje sukosi milžiniškas ratas — 150 metrų aukštumo. Už keliosdešimt pfenigų buvo galima atvirose kabinose apsisukti aplink ir, aukštai iškilus, pasigėrėti gražia Vienos miesto ir apylinkių panorama. Kaip negalima įsivaizduoti Paryžiaus be Eifelio bokšto, taip yra nesuprantama Viena be Praterio rato, to virš miesto iškilusio milžino, kurį galima buvo matyti iš tolimų apylinkių.

Praterio rajonas gulėjo prie didelio parko ir užėmė ištisą miesto kvartalą, kuriame bėgo dirbtini upeliai su juose plaukiojusiais pramoginiiais laivukais, kyšojo dirbtinės uolų kalvikės su ant jų važinėjusiais krentančiais traukiniukais, stovėjo įvairūs pastatai bei įrengimai supimuisi, šliaužimui, kritimui, lėkimui, plaukimui, šaudymui ir kt. Kitur buvo rodomi cirko numeriai bei įvairios keistenybės. Visur skambėjo įvairių "schlagerių" garsai, švilpė ir tratėjo besisukantis karuselė bei prabėgantieji traukiniukai, klykavo žmonių balsai... Ištroškusiems bei išalkusiems savo paslaugas siūlė ten pat įsikūrę restoranai bei užkandinės.

Kas Prateryje ieškojo rim-

tesnių vaizdų, ėjo į Europos žymiųjų žmonių vaškinių figūrų salę: ten stovėjo tokiais pat rūbais apsirengę, kaip savo laiku nešiodavo jau seniai mirę karaliai, pasižymėję ministrai, karvedžiai, mokslininkai, menininkai, rašytojai ir t.t. Salės šonuose stovėjo figūrų grupės ir tarp jų kai kurios buvo judančios (jas judino elektros jėga) ir jos vaizdavo tam tikrus įvykius. Pavyzdžiui, guli per krūtinę persautas kareivis. Jis sunkiai kvėpuoja ir iš žaizdos veržia-

si kraujas, o prie jo lenkiasi gailestingoji sesuo ir su vata šluosto tekančią kraują. Vienas nejudantis reginys vaizdavo Sibiro kalinius su geležiniais retežiais surakintomis kojomis ir rankomis. Kitame name talpinosi mažas muziejus apie urvinį Neandertalio žmogų ir žmogaus gemalo vystymąsi nuo apsisavinimo iki gimimo.

Prateris su savo prašmatnybėmis buvo vienintelė vieta, kur galėjai užmiršti karo vargus ir rasti laikiną nuotaukos pragiedrėjimą. Sekmadieniais Prateryje prisirinkdavo minios žmonių, jų tarpe maišėsi nemažai svetimšalių.

Tarp įvairių Europos kalbų dažnai girdėjosi ir lietuvių kalba. Kiti į Praterį vykdavo tik tam, kad galėtų ten sutikti iš Lietuvos atbėgusius pažįstamus žmones.

Kelionėje į Praterį mudu iš Lobau 2 km. kelią iki tramvajaus žygiavome pėsčiom, nes darbininkus išvežioja sunkvežimiai sekmadieniais nevaikščiojo. Prie kelio keliose vietose stovėjo savo vamzdžius aukštyne išskėlusios Vieną saugojusios priešlėktuvinės patrankos — "flakas". Prie patrankų mudviejų akyse rinkosi pilname kovos pasiruošime ir skirtas vietas užėmę vokiečių

(Tęsinys 5-me psl.)

biggest bargain in home heaters today!

Siegler

PATENTED AUTOMATIC
GAS HOME HEATER
with exclusive

"TRAVELING HEAT"

Enjoy Warm Floors! Heat "travels" to every room without costly furnace pipes or registers to install!

Discover the miracle of Siegler's exclusive "Traveling Heat" and live more comfortably this winter!

A Siegler actually pays for itself with fuel it saves! You get up to twice the heat! You save up to half the fuel!

Come in . . . See Siegler . . . It's the biggest bargain in home heaters today!

ONLY Siegler
GIVES YOU ALL THIS!

- PATENTED HEAT TUBES that use the hottest heat!
- PATENTED BUILT IN BLOWER SYSTEM forces heat down to the floor, "travels" it to every room!
- HEAVY CAST IRON CONSTRUCTION!
- LIFETIME PORCELAIN FINISH!
- A.G.A. APPROVED!
- MONEY BACK GUARANTEE!

● HEATS LIKE MAGIC — even with the gas off!

Our Only Business is Heating Your Home

We Service What We Sell — Easy Terms

CORNELL STOVE AND SUPPLY CO.

1904 West 51 St.

For free information

Call HEmlock 4-2541

Daktaras Živago ispanų cenzūroje

Madridas. Boris Pasternako novelė „Daktaras Živago“ jau išversta į ispanų kalbą ir greitai laukuama ją atspausdinant vienoj Barcelonos leidykloj.

Paviršutiniškai žvelgiant, atrodo viskas tvarkoje, jei nebūtų ironijos. Mat, nors Pasternako veikalas išvengė sovietų cenzorių, „pabėgdamas“ į užsienius, jis neišvengs autoritarinės Ispanijos cenzūros, kuri čia kaip ir Sovietų Rusijoje yra visuotinė. Čia nieko negalima spausdinti, negavus iš anksto cenzūros leidimo, ir Daktaras Živago gaus pereiti per cenzorių raudonų pieštukų šerengą lygiai kaip pačių ispanų veikalai turi pereiti.

Nors paviršutiniškai žvelgiant, kas čia cenzūruoti. Ar Franko režimas nėra antikomunistiškas? Tačiau užtenka pacituoti kad ir paskiras Daktaro Živago vietas, kaip kyla intriguojantis klausimas, kaip į tai reaguos generalissimo Franko inkvizicija? Pavyzdžiui toks sakiny:

„Pavojingi“ Živago žodžiai

„Žmonės, kurie nėra laisvi, jis mąstė, visuomet idealizuoja savo pančius. Taip buvo Viduramžiuose, ir Jėzuitai visuomet tuomi žaidė“...

Be to Ispanijos cenzoriai nelinkę pagirti autoriaus Pasternako už jo vengimą cenzūros kad ir komunistinės! Štai ką rašo oficialus Falangos organas Arriba:

„Nepaisant kaip stipriai prieš komunistus mes esame nusistatę, turime vis tik pripažinti, kad rusų rašytojui garbės nedaro išsiųsti savo veikalą į užsienį, kur juomi galėjo pasinaudoti jo krašto priešais“...

Madridido dienraštis ABC, pasinaudodamas Pasternako pavyzdžiu, smerkia rašytojus, kurie pasidaro garsūs užsieniuose, kadangi jų veikalai nėra toleruojami jų pačių krašte. ABC rašo:

„Jei ispanas parašo knygą, kuri pasibjaurėtinai pažeidžia savo krašto garbę, ar tatai

lietų Aukšinę Erą (Karolio V ir Pilypo II karaliavimo laikus), ar kurį kitą periodą, ji visuomet pelnys autoriui komplimentų iš tūlių „kompatriotų“ ir kai kurių (masonų) ložių. Ji atidarys autoriui duris ir gėlėtus takus per visą pasaulį“.

Kad to straipsnio autorius taip rašė, turėdamas galvoje kai kuriuos savo ispanų autorius, galima suprasti be aiškino Ir štai:

Iškeiktas Ortego y Gasset

Šiandien Ispanijos knygynuose galima rasti visus filosofinius Jose Ortegos y Gaseto veikalus, bet nei vieno iš jo politinių veikalų. Ortega pasmerkė Franko režimą ir ryžosi gyventi tremtyje, kai nacionalistai laimėjo civilinį karą. 1948 m. jis grįžo į Madridą, bet nepriėmė nė vieno valdžios jam siūlyto akademino posto, jo anksčiau turėtos metafizikos katedros Madrido universitete Ispanijos respublikos dienomis. Ortega mirė 1955 m. ir viena Madrido gatvė pavadinta jo vardu. Vis tik Ortegos, kaip ir poeto Garcia Lorca ir filosofo Miguel de Unamuno veikalai buvo pašalinti iš Ispanijos žemesniųjų mokyklų.

Kas Ispanijos cenzūrai ir mokykloms direktyvas duoda, pasako vienuolio tėvo Santiago Ramirezo ataka prieš Ortegos filosofiją. „Ortegos y Gaseto veikalai negali būti duodami į nepatyrusias rankas, taip pat negali jo fundamentalinės doktrinos būti iškeliamos viešumon be atatinamų pataisų“, rašė tėvas Ramirez.

Kur Unamuno veikalai?

Unamunos jau visi veikalai gaunami Ispanijoje, su dviem reikšmingomis išimtimis: „Krikščionybės Agonija“ ir „Tragiškoji Gyvenimo Prasmė“. Šiedu veikalai yra Vatikano Indekse, ir dėlto uždrausti Ispanijoje. 1953 metais vienas Madrido teatras suvaidino Unamuno veikalą Soleidad, bet cenzūra neleido laikraščiams ir kritikams premjeros aprašymuose ir recenzijose minėti nei veikalo vardo nei autoriaus vardo.

Ispanijoje vis tebėra uždraustos ir iškeiktos knygos tokių filosofų rašytojų, kaip Kanto, Deskarto, Stendhalio, Papini ir Voltaire. Hemingway'o novelė iš Ispanijos civilinio karo „Kam tie Varpai Gaudė“ yra juodajame sąraše, taip pat yra Francoise Sagano „Bonjour Tristesse“, ir visiškai nieko čia negaunami ispanų tremtinio istoriko ir buv. diplomato Salvadora de Madariagos veikalai.

Kai Boris Pasternakas bu-

vo išrinktas Nobelio Premijai, tą pačią savaitę vienas garsiausių pasaulio muzikų ispanas tremtinys Pablo Casals koncertavo Jungtinėms Tautoms per „Jungtinių Tautų Dieną“. Tačiau, nors Ispanijos spauda buvo pilna stambių antraščių apie Borisą Pasternaką, apie Pablo Casals nebuvo prisiminta nė žodžio.

(Iš Winnipeg Free Press, lapkr. 27 d.)

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

PADĖKIME ARTIMIESIEMS LIETUVOJE IR SIBIRE!

Siunčiame Jūsų atneštus arba pas mus supirkus siuntinius I VISUS KRAŠTUS. Kviečiame nors kartą atsilankyti į daugeliui žinomą lietuvišką įstaigą ir įsitikinti, jog mes tikrai turime didžiausią pasirinkimą įvairiausių medžiagų, moteriškų ir vyriškų baltinių, skarelių, megztukų, deimantinių rėztukų, plaukams kirpti mašinėlių, odos ir labiausiai SSSR pageidaujamų prekių žemiausiomis kainomis.

1959 METAIS visi mūsų senieji maisto ir medžiagų katalogai dėl naujų SSSR potvarkių nebegalioja.

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 WEST 26th ST., CHICAGO 23, ILL. USA.

Telefonas: CRawford 7-2126

3305 SO. HALSTED ST. Tel.: LAFayette 3-2021

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

su iš anksto apmokėtu maitu ir 100% garantuoti

NAUJI DAIKTAI, MEDŽIAGOS, ODA, VAISTAI, MAISTO PRODUKTAI

Geriausioji rekomendacija mums, tai daugelis tūkstančių klientų visame Jungtinių Amerikos Valstybių krašte

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 So. State Street, Chicago 4, Ill.

Ar esate matę mūsų puikių medžiagų (vilnonių, sintetinių, medvilninių), odų, skepetaičių, kojinių, etc., pasirinkimą?

Mūsų firma turi savo atskirą sutartį su Inturistu Maskvoje nuo 1947 m.

Nemokamai vieta mūsų klientų automobiliams pastatyti.

WABASH 2-9354

Reikalaukite naujų katalogų.

Mes išsiunčiame Jūsų siuntinius tiesiai iš Chicagos ir pristatome kiek tik galima greičiau.

Siųskite siuntinius!

Siunčiame dovanų siuntinius į Lietuvą ir kitus kraštus: naujus gatavus rūbus ir taip pat įvairias medžiagas, maistą, vaistus, akordeonus, siuvas ir mezgamas mašinas, laikrodžius ir kitus daiktus. Siuntinius galite patys čia vietoje sudaryti.

KAINOS PRIEINAMOS.

A M E R L I T SUPPLIES CO.

2221 W. CERMAK ROAD CHICAGO, ILL.

STASYS GRUBLIAUSKAS, Vedėjas.

4 — NAU. OS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 13, 1958

SKUBĖKITE SIŪSTI DOVANAS ŠVENTĖMS

Pasinaudokite plačiai žinomos ir gerai užsirekomendavusios firmos, siunčiančios siuntinius į SSSR ir Lietuvą, patarnavimu.

PACKAGE EXPRESS and Travel Agency, Inc.

(Licensed by USSR)

Brooklyn, N.Y. 1530 Bedford Avenue, Tel. IN 7-6465 ir IN 7-7272;

Newark, N.J. — 312-314 Market Street, Tel. MI 2-2452 ir MI 2-1681; Bowling Green 9-6992.

• Siųsti galima tik naujus daiktus. • Per mūsų firmą siunčiami siuntiniai paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. • Visi muitai apmokami vietoje, mūsų įstaigose, gavėjas nieko nemoka. • Prie firmos įstaigų yra krautuvės, kuriose galite gauti įvairiausių medžiagų, odų avalynei ir kitką žemiausiomis kainomis. • Siuntinių pristatymas garantuojamas 100%. • Neatidėliotinai mes painformuojame savo klientus apie siuntinių išsiuntimą ir jų pristatymą. • Klientų patogumui patarnaujama jų gimtąja kalba. • Įstaigos ir skyriai atidaryti kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro, šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. vakaro.

MŪSŲ SKYRIAI

78 Second Ave.
NEW YORK 3, N.Y.
ORegon 4-1540

107 So. Vermont Ave.
LOS ANGELES 4, CALIF.
DUmkirk 5-6550

11601 Jos. Campau Ave.
DETROIT 12, MICH.
TOWnsend 8-0298

832 North 7th St.
PHILADELPHIA 23, PA.
WAlnut 3-1747

1241 N. Ashland Ave.
CHICAGO 22, ILL.
HUmboldt 6-2818

651 Albany Ave.
HARTFORD, CONN.
CHapel 7-5164

Norėdami daugiau informacijų reikalaukite mūsų firmos katalogų

(Atkelta iš 3 psl.)

kareiviai. Šitas reiškinys mudviem nepatiko, nes tai reiškė, kad mūsų link skrenda "priešo" lėktuvai ir kad šiandien galime ragauti bombų. Pasiekėme tramvajaus liniją ir likusį 17 kil. ilgumo kelią į Praterį skrodėme tramvaju.

Vienos mieste prie didžiojo Dunojaus tilto "Reichsbruecke" užkalkė sirenos, iškarto paskelbdamos tikrąjį aliarmą. Tramvajus tuojau sustojo, o mes keleiviai visi išlipome lauk ir, aplink išsisklaide, ieškojome slėptuvių. Netrukus danguje pasirodė sidabriniai blizgantys amerikiečių bombonešių daliniai. Aplink juos sproginėjo baltų dūmų kamuoliukų pavidale pradėjusio hildėti vokiečių flako sviediniai. Tuoj pat duslus bombų sprogimai pradėjo drebinti žemę. Aš su draugu šokome į vandentiekio kasamą griovį ir ten per visą bombardavimą tupėjome. Aplink krito visokiais garsais čiauškdamos ore plyšusių vokiečių flako sviedinių skeveldros. Viena skeveldra nukrito šalia manęs ir aš ją pasiėmiau (tos baisios dienos atminimui tebeturiu ir šandien). Savo akimis mačiau 3 krentančius ir degančius bombonešius. Jų įguly žmonės su išsiskleidusiais parašintais pamažu leidosi žemyn. Bombardavimas truko gal pusvalandį laiko. Kada danguje nebesimatė bombonešių, nutilo ir flakas. Visą miestą dengė dūmai ir daug kur matėsi ugnies liepsnos. Į rytus — mūsų fabriko Lobau link į viršų kilo ir plėtėsi juodos ir tirštos dūmų masės. Tenai pataikiusios bombos buvo padegtas didžiulis žemių apkastas tankas su skystuoju kuru.

Sukilome iš griovio ir norėjome važiuoti toliau į miestą, bet mūsų tramvajus nei pirmyn, nei atgal nejudėjo. Perėjome Dunojaus tiltą ir į Praterį žygiavome pėsti. Pro mudviejų šalį dažnai pravažiuodavo Raudonojo Kryžiaus ir kiti sunkvežimiai, kurie vežė į ligonines sužeistuosius žmones. Be paliovos siuvo gaisrininkų mašinos. Netoli Praterio

pasiekėme bombų paliestą plotą. Keliose vietose iš bombų prakirstų vandentiekio vamzdžių veržėsi vanduo, ir ten gatvės buvo apsemtos.

Prateryje jokių pramogautojų nesimatė ir nesisuko joks karuselis. Praterio ratas stovėjo sužalotas ir iš tolo matėsi tuščia, sprogusios bombos išplėsta, rato dalis. Kitas smagumų rajonas nebuvo daug nukentėjęs, nes jame buvo nukritusios tik kelios bombos.

Toliau už Praterio į pietvakarių pusę iš kelių didokų plotų kilo dūmai ir tenai nebesimatė stovėjusių pastatų, — juos dabar pakeitė šviežiai iškilusios griuvėsių krūvos ir kai kur tarp griuvėsių išlikusios apgriautos vientisos sienos. Į tokius plotusėjusiose gatvėse stovėjo policininkai ir ten neleido eiti jokiems pašaliečiams, išskyrus tenyščius gyventojus. Mat, į su bombarduotas vietas veržėsi vogti linkę žmonės; vokiečiai tokius pačiuptus vagis baudavo mirtimi.

Mudu vaikščiojom žinomomis nesugriautomis gatvėmis, bet ir jos atrodė jau nebetokios, kaip pirmiau: visų namų languose matėsi tuščios juodos skylės be stiklų (juos buvo suskaldę ir išmetę netoli sprogusių bombų sukeltas oro spaudimas). Prie kiekvieno namo ant šaligatvio gulėjo nukritusių ir suskilusių stiklų krūvos. Žingsniavome per tas krūvas ir po mudviejų padais skaldėsi ir čirškėjo stiklai.

Žiūrėjome į gatvėse praeinančius žmones, — jų tarpe nei juoko, nei linksmesnės nuotaikos nesimatė. Visų veidai buvo rimti, susirūpinę.

Visa ta šiurpi tikrovė slepiančiai veikė mudviejų sąjautą. Galvojome apie savo stovyklą Lobau, kurio dangu dengė juodi tiršti dūmai. Gal tenai viskas yra sulyginta su žeme, — neberasime ir savo artimųjų bei pažįstamų? Gal bombos sunaikino ir mudviejų ten palikusį "turtą" (baltinius, rūbų eilutę ir batus)? Norėjome tuojau pat grįžti į "namus", bet nebuvo kaip, o tramvajai niekur nevaikščiojo.

Tik apie 4 val. po pietų vietomis atstatė nutrauktus elektros laidus ir kai kuriom gatvėm pradėjo judėti tramvajai. Mudu turėjome kojom atgal grįžti iki Reichsbrueckes tilto ir tenai pradėjusiu kursuoti tramvaju grįžome atgal į savo stovyklą.

Prie pat Lobau, į medžio šakas išipainiojęs, kabojo su parašintu nusileidusio amerikiečių lakūno lavonas. Aplink medį vaikščiojo vokiečių ginkluotas sargybinis ir prie žuvusiojo arčiau prieti neleidė.

Aplink Lobau stovyklą matėsi šviežiai išraustos bombų duobės. Darbininkų prausyklos ir virtuvės barakai buvo sugriauti. Iš padegtojo skystojo kuro tanko tebesiveržė liepsnos ir dūmai, kurie juoda mase dengė visą dangų. Viename barake gulėjo aštuoni bombų užmuštų darbininkų italų lavonai.

Po kelių dienų Vienos laik-

raščiai paskelbė 660 pavardžių bei vardų per tą bombardavimą mieste užmuštųjų žmonių. Jų skaičiuje buvo dvi ir lietuviškos pavardės: buvusio Utenos apskrities inžinieriaus ir jo žmonos.

Šitame Vienos puolime dalyvavo 400 bombonešių, ir tai buvo pirmas šio miesto bombardavimas. Nukritusios bombos sugriovė gražius ir stilingus operos rūmus, nukentėjo šiek tiek ir buvusiųjų karalių rūmai. Po šio baisaus sekmdienio Vienos bombardavimai vyko jau dažnai, ir tada mes Lobau lietuviai be didesnio reikalo į miestą važiuoti vengėme.

IŠMINTINGAS ŠUO

— Ar tamsta tikėsi, kad yra šunų, kurie kartais yra už savo savininkus išmintingesni! — Labai abejoju. — Tai matyt tamsta nepažįsti mano šunies!

K. J. MACKE & COMPANY

1924 m. Kazio Mačiuko įsteigta Apdraudos Agentūra

2549 West 71st Street, Chicago, Ill.

Tel.: PROspect 6-3140

Tvirtyje apdraudos įstaigoje apdraudžiam namus, baldus, prekes, krautinių langus, tavernas, automobilius ir kitus įvairius vertingus daiktus; apdraudžiam namų savininkų atsakomybę, gyvybę ir asmenišką atsakomybę. Reikalui esant, apdraudos mokesčius galėtume paskirstyti net 7 mėnesiams. Kviečiame pasinaudoti mūsų ilgų metų patyrimu ir apdraudos reikalais mielai teikiama patarimais.

ATVYKITE IR ĮSITIKINKITE

Mūsų kainos mažesnės negu kitur!

Pasirinkite medžiagas tiesiai iš ritinio ir jums nukirps tiek kiek yra reikalinga vienai eilutei arba kelioms.

Didžiausias pasirinkimas visai šeimai, mažiems ir dideliems!

Toliau gyvenantieji gali gauti medžiagos pavyzdžius, ir jiems pasiūsimės tokias medžiagas, kokių jie pageidauja C. O. D.

DIDŽIAUSIAS MEDŽIAGŲ PASIRINKIMAS URMO PREKYBOS APYLINKĖJE

• ŠILKAS • VILNONĖS VIETOS IR ANGLIŠKOS MEDŽIAGOS, • VELVET, • MEDVILNĖ, LININĖ IR LANGAMS UŽUOLAUDŲ VISOKIŲ RŪSIŲ MEDŽIAGA.

Darbo valandos: Kasdien nuo 8:30 val. ryto iki 6 val. vak.; Pirmadienį iki 7 val. vak.; Šeštad. nuo 8:30 val. ryto iki 5 v. v.

HENRY S. FRAERMAN

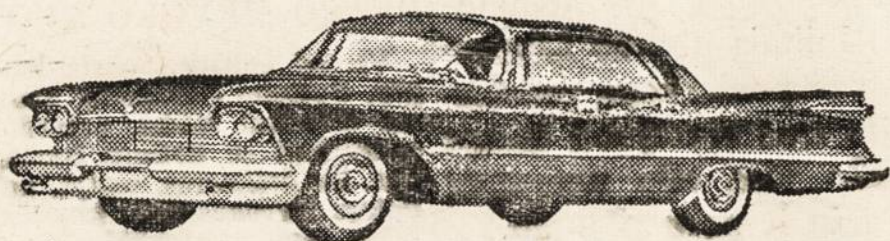
215 WEST JACKSON at WELLS Tel. WEBster 9-4187

\$500 iki \$1,500 nuolaidos naujiems 1958 m. automobiliams

1958 Chrysler - Plymouth - Imperial

Daugybė gerų visų išdirbysčių vartotų automobilių. Galima nupirkti be pinigų išsimokėjimais.

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

U WILL LIKE US
CHRYSLER - PLYMOUTH - IMPERIAL
SALES and SERVICE

4030 Archer Avenue

Chicago, Illinois

Lietuvių didžiausia ir patikimiausia automobilių prekyba.

NELAUKITE -

RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šlaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

M Ū S Ų ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb! Sviesa Chicagoje.
Redaguoja: Rita Kavolienė
Medžiagą siūsti: 1938 S. 48th Ct., Cicero, Ill.

METAI

NR. 26

Senovės filosofai — inžinierių pirmtakai?

Ramojus Vaitys

(Tęsinys)

Po to, kai graikai buvo romėnų užkariauti, nei iš vieno, nei iš kitų tarpo jokių gilių mąstytojų ir kontributorių mokslui nekilo, nors Romos imperija ir turėjo tuo metu augščiausią civilizacijos lygį. O po Romos žlugimo ir visuotino krikščionybės įsigalėjimo visa Vakarų ir Centrinė Europa pasinėrė chaosan, kuriam išnyko pasauliečiai filosofai (tokie, kokių buvo klasikinės Graikijos laikais). Įsigalėjo tamsi feodalių kariūnų ir vadukų klasė, o kultūros skurdūs likučiai vegetavo tik už vienuolyno sienų. Tautų kraustymosi ir feodalių valstybių kūrimosi metu žuvo arba pasimetė daugumos senovės graikų ir romėnų raštų — karingi barbarai sunaikino viską, kas jiems neatrodė naudinga.

Bažnyčia iš žydiškos tradicijos bei aristotelizmo ir platonizmo sulibdžiusi krikščionišką religiją, tarp kitų dalykų skelbė iš graikų paveldėtą Ptolemėjišką Teoriją (žemė — visatos centras, danguje tėra tik septynios planetos), ir pasaulio galą, įvyksiantį apie 1000 m. po Kristaus. Bažnyčia akcentavo žmogaus buvimo ant žemės laikinumą ir reikalingumą ruoštis pomirtiniam gyvenimui. Tokiai laiko dvasiai vyraujant, nebuvo tinkamų sąlygų bet kokio gamtos mokslo puoselėjimui — nors kiti išganymai žalingi dalykai kaip kariavimas ir plėšikavimai vyko pavyzdinčiai sparčiu tempu. Taip bažnyčiai skelbiant kad visoks žinojimas, kuris tik netarnauja sielos išganymui, yra nevertas dėmesio ir net draustinas, ir kad Aristotelis bei jo pasekėjai pilnai išbaigė ir išbulino visus gamtos mokslus ir nieko daugiau sužinotino nebėra, per Tamsiuosius Amžius fizika nei per nago juodimą nepasivarė pirmyn. Nežengė į priekį nei kiti neteologiniai mokslai, kaip pav. matematika. Tie, kurie turėjo drąsos matematika užsiiminėti, buvo apšaukiami heretikais ir mažų mažiausiai ekskomunikuojami.

Bet štai užėjo 1000-ji metai, o svieto pabaigos vis dar nesimatė. Ši ir buvo viena iš priežasčių, dėl kurios Bažnyčios autoritetas kai kurių šviesuolių akyse ėmė smukti, ir jie pradėjo nukreipti dalį dėmesio nuo teologinio į gamtos

stebėjimą.

Vienas iš pirmųjų, pradėjusių aristotelinės "fizikos" teigimus kvestionuoti buvo pranciškonų vienuolis Roger Bacon (g. 1214 m.), daugiau mokslinis svajotojas ir pranašas (panašiai, kaip Jules Verne), negu eksperimentuotojas ir tyrinėtojas, nors ir šio srityje jis padarė nemažai pastebėjimų ir iš jų suformulavo visą eilę klaidingų išvadų. Jis skelbė, kad nors gal ir daugumas Aristotelio tvirtinimų yra teisingi, visvien yra verta juos eksperimentaliai patvirtinti. Jis buvo pirmasis, kuris ėmė skelbti reikalingumą fiziką sujungti su matematika (kitai sakant, gamtos dėsningumą reikia ne tik kokybiškai, bet ir kiekybiškai apibrėžti), nors pats nebūdamas matematiku nieko nebandė ta linkme daryti. Savo raštus jis buvo išleides, bet kadangi daugumas jo minčių buvo šimtmečiais į priekį pažengusios, R. Bacon liko savo bendralikių neįvertintas ir beveik jokio susidomėjimo nesukėlęs.

Po R. Bacon kurį laiką nieko naujo mokslo pažangoj nebuvo. Sekantis maištautojas prieš Bažnyčios propaguojamą ignoraciją moksle buvo Leonardo da Vinci (1452-1519 m.), kuris ne sykį buvo apšauktas universaliausiu genijumi, nors daugumai žmonių žinomas tik kaip tapytojas ir skulptorius. Jis taip pat buvo pajėgus architektas, biologas, filosofas, fizikas ir praktiškas inžinierius — naujų mechanizmų išradėjas. Jis buvo gal pats pirmasis, kuris iš kažin kur iškasė Archimedo raštus, užsimetusius ir gal būt neskaitytus per visus Viduramžius ir panaudojo eksperimentinį metodą ieškodamas atsakymo į kai kuriuos Archimedo pastatytus, bet neatsakytus klausimus. Darė ir pats originalių bandymų su Archimedo raštais, bet bijodamas Bažnyčios pasmerkimo ir persekiojimo, da Vinci savo mokslinių radinių bei išradimų škiecų niekadoms nebuvo sistematiškai į knygą sutraukęs ir išleides. Jo palaidos mintys ir pastabos buvo slapto kodu (dabar pilnai išskaitytos) surašytos. Jis, panašiai kaip ir R. Bacon, teigė matematikos pajungimą fizikos mokslui, nors pats irgi nieko ta kryptimi nepradėjo.

Nors da Vinci formuluotuo-

se fizikos dėsniuose šiandien randama daug klaidų, nors jo raštai ir buvo sunkiai įskaitomi ir visiškai dezorganizuoti, jo įtaka susidomėjimui fizikos mokslu buvo nemaža.

Bet kas iš tikrųjų rimtai sukrėtė visą ano meto šviesuomenę, ir ateinančias kartas paskatino ieškoti tiesos apie gamtą pačioj gamtoj, o ne Aristotelio raštų krikščioniškoj versijoje, buvo lenkų kunigas Kopernikas (1473-1543), paskelbęs, jog saulė, o ne žemė yra visatos centras. Žinodamas, kad jo naujai sukurtos revoliucionieriškos Heliocentrinės Teorijos paskelbimas viešai būtų per daug didelis skandalas kompromituojas Bažnyčios skelbimą — Ptolemėjišką Geocentrinę Teoriją, jis savo knygos neišleido. Ją išleido vienas jo geras draugas kardinolas, gerai nežinodamas veikalo turinio ir net jį popiežiui dedikavęs, bet dėl to veikalo stiliaus ir turinio sunkumo (nežiūrint to, kad Koperniko teorija nebuvo matematiškais apskaičiavimais pademonstruota) mažai kas iš Bažnyčios Tėvų iki Koperniko mirties tebuvo bandę ją perskaityti. O kai perskaitė ir sužinojo kokia ten "heretizija" bandoma išdėstyti, ėmė ir paskelbė knygą griežtai draudžiamą skaityti kiekvienam tikinčiajam. Bet jau buvo per vėlu — knyga prieš tai jau buvo patekusi į ne vienas pasauliečio rankas, ir žinia apie tą teoriją plito, skleisdama kontroversiją — ar visatos sąranga yra heliocentrinė, ar geocentrinė. Gal daugiau negu iki tol koks kitas mokslinis veikalas parašytas, sujungdino žmones studijuoti gamtą ir nusikreipti nuo Aristotelio.

Sekanti didelė žvaigždė mokslo pasaulyje buvo italas Galileo (1564-1642), matematikas, profesorius (toks dalykas jau tais laikais buvo dėstomas universitetuose, nors fizikos fakulteto, kaip tokio, dar nebuvo), energingas eksperimentatorius (darė bandymus su laisvų kūnų kritimu, švytuokle, judesiu ant nuožulnios plokštumos, šovinio trajektorija) ir beveik galima sakyti kad buvo pirmasis žmogus pradėjęs matematiškai išreikšti fizikos dėsnius. Ar jis buvo susipažinęs su R. Bacon ir da Vinci atradimais tikrai nežinoma, bet jis kartojo kai kuriuos jų eksperimentus. Tačiau Galileo žinojo apie Koperniko paskelbtą Heliocentrinę Teoriją, ir ją begindamas užsitraukė Bažnyčios nemalones. Jo laikais olando Lipperšey išrastą teleskopą patobulinęs jis ėmė studijuoti dangų ir atrado visą eilę nematytų žvaigždžių ir porą planetų.

Tačiau neprogresyviai nusi- teikę skeptikai atsisakė tikėti Galilėjaus atidengimais astronomijoje, nes oficialioj Bažnyčios doktrinoj buvo parašyta, kad danguje tegali būti septynios planetos, nes savaitėje tėra septynios dienos, ir gal-

voje septynios skylės — dvi ausų, dvi akių, dvi šnervių ir viena burnos!

Po Galilėjaus eksperimentais pagrįstais mokslais ėmė užsiiminėti vis didėjantis skaičius protaujančių žmonių. Komunikacija tarp matematikų ir tyrinėtojų fizikų labai pagyvėjo, o ir Bažnyčia mokslo pažangos atžvilgiu tolerantiškesnė pradėjo darytis. Šiame prieš-Newton'iniame laikotarpyje po Galilėjaus buvo visa eilė labai aktyvių (nors ir ne tiek gabių, pasak kai kurių istorikų) mokslininkų, kaip pav. Descartes (analizinės geometrijos kūrėjas), Kepleris (apskaičiuotojas astronomijoje), Pascalis (tyrinėtojas hidraulikoje), Huygens (švytuoklinio laikrodžio išradėjas, šviesos banginės teorijos sukūrėjas).

Ir štai 1642 m. Anglijoje gimsta didžiausias visų laikų mokslininkas — Isaac Newton, fizikos (ir iš dalies matematikos) srity lygiai tokia pat kolosališka figūra, kaip Mozart'as arba Beethoven'as muzikoj. Šis Cambridge'o universiteto matematikos profesorius sukūrė begalinių mažybių (diferencinę) skaičiuotę, padarė ištisą virtinę praktiškų išradimų, ir po ilgų darbo metų išleido visoj mokslo literatūroj pagrindiniausią ir didžiausios reikšmės turintį kūrinių — "Philosophiae Naturalis Principia Mathematica". Šiame veikale Newton'as išdėstė savo didžiausią atradimą — visuotinos tarpusavio traukos dėsni, garsiuosius tris dėsnius apie jėgos ir judesio santykius, ir labai bendrais bruožais susumavo visus principus, kuriais šiandieninis fizikos mokslas yra pagrįstas. Šioj knygoj randama ne tik viskas, kas iki tol fizikoje jo pirmataky buvo atsiekta (ir žinoma, tik kas Newton'o paties buvo pripažinta tiesom), bet ir ištisa nauja mokslo filosofija, savotiškos mintijimo gairės, kurių visi iki šiol neklaidingais pripažinti mokslininkai laikėsi, toliau tęsdami fizikos išvystymą.

Po Newton'o nors ir daug paslapčių iš gamtos išplėšta, nors ir daug išradimų ir mašinų prigalvota, tačiau jokių naujų pagrindinių dėsnių, tokio visuotinum kaip Newton'o, nebebuvo atrasta. Visi tolimesni išvystymai sekė jo nurodytus kelius ir susidėjo iš patobulinimų bei paryškini-

(Tęsinys 7-me pusl.)

PETRO ŠIRVOKO NUOTYKIAI

Vienas aukštą mokslą lankęs žmogus, Bostono sieloganis, atsiuntė Petru Širvokui laišką, patardamas jam susipažinti su Betinos Baxter stebuklais. Šis štukorius, matyt, nežino, kad Petras Širvokas savo knygoje yra aprašęs daugiau stebuklų ir su juo nutikusių įvairiausių nuotykių, negu bet kurios panos knygoje galėtų būti suminėta. Švaisto knyga apie Petro Širvoko stebuklus ir nuotykius bus pasiūta, kai du doleriai ateis tokiu adresu: NAUJIENOS, 1739 S. Halsted Street, Chicago 8, Illinois.

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL
—SATURDAY, DECEMBER 13, 1958

mų jo formalių matematinių
 teigimų, bei pagerinimų ap-
 skaičiavimo technikoje — bet
 visas fizikos mokslas visvien
 šiandien remiasi Newton'o
 "Principia". Tai yra pirmasis
 mokslinis veikalas, kurio tu-
 rinio iki šiol dar niekas nepa-
 jėgė priešingai įrodyti — ne-
 bent Einstein'o reliatyvumo
 teorija, eksperimentiškai ga-
 lutinai patvirtinta, sugriauti
 Newton'o fizikos erą.

Maždaug su Newton'u ir užsibaigę filosofuojančių fizikų (arba filosofų, fizikos bandymais besiterliojančių) gadynė, nes didėjantis žinių lobynas nebegalėjo besutilpti vieno žmogaus galvoje, ir visuomenė vis labiau reiškėsi susidomėjimas ir profesijų diferenciacija. Senovės Graikijos filosofai galėjo būti iš sykio ir teisininkais, medikais, biologais, matematikais bei fizikais. Žinioms gausėjant, Naujųjų Amžių pradžioj matome filosofus - fizikus - matematikus išsiskiriant iš teisininkų, medikų ir dvasininkų. Vėliau ir pirmoji kategorija suskyla — gryniesi filosofai daugiau nebesigilina matematikoje ir nebedaro tyrinėjimų fizikoje bei kituose gamtos moksluose; fizikai ir matematikai pasuka utilitarine kryptim: palaipsniui jie suartėja su amatininkais ir jų gamybinėmis problemomis ir, gimus centralizuotai pramonei, visiškai pereina jos tarnybon. Taip tat atsirado inžinieriai.

7. NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, DECEMBER 13, 1958

(Tęsinys)

Kai pirmoji grupė atvažia-
vo į Sardiniją jie nutarė gy-
venti ir dirbti kooperatyviai
— ilgai gyvenę kartu bijojo
savistovybės. Bet šis planas
nelabai veikė: kiekvienas
skundėsi, kad kitas mažiau už
jį dirba, jautė, kad dirba ne
sau bet “amerikiečiams”, da-
žnai buvo ginčai. Vieną naktį
vienas susirgo. Kiti pasislėpė
po antklodėm ir laukė kol at-
eis amerikietis pašauks gydy-
toją.

Taigi po kiek laiko reikėjo sistemą keisti. Dabar kiekvienas turi savo žemę arba dalinę nuosavybę, industrijėles (tuo tarpu dar tik plytų fabrikėlis ir vištinė) ir kiekvienas pats savistoviai tvarkosi, su direktoriaus pagalba kai pageidauja jos.

Kadangi per sunku buvo persikelti žmogui iš stovyklos į absoliučią savistovybę, kiekvienas atvažiuavęs dirba kelis mėnesius bendrai: prie kelių statymo, irigacijos kanalų kasimo ar dar neišdalintos laukų priežiūros. Taip po truputį jis yra paruošiamas savistoviam gyvenimui.

Po kiek laiko pastebėta pasikeitimai "pabėgėlių psichologijoje". Neseniai vienas žmogus turėjo priepuolį anksti rytą. Du kiti kurie miegojo tam pačiam kambaryje nebesislėpė po antklodėm ir nelaukė amerikiečio, kad pakviestų gydytoją. Patys nugabeno jį į ligoninę ir vėliau kai jis dar sirgo apsodino jo laukus. Naujai atvažiavę prašė jiems iš kišenpinigių visam mėnesiui neduoti bijodami iš karto atsakomybės. Bet, neseniai paprašė mėnesinį pinigų išdalinimą. Vienas čekoslovakas ruošiasi vesti sardinietę mergaitę.

Tautų sąjungos pabėgėlių komisija domisi HELP projektu ir žada finansinės pagalbos didesniajam žemės ploto pirkimui. Beldon Paulson ir Don Murray tikisi, kad jei šis projektas pavyks, HELP planas — sujungimas pabėgėlių ir atsilikusių kraštų problemų sprendimas — gali būti naudojamas kaip modelis ir kitur.

* * *

Ponai Angelini turi jauną dukterį ir mažą sūnų. Duktė greit eis į gimnaziją. Mažyčiai pasodinti medžiai neužilgo teks pavėsi. Už namo noksta dideli geltoni pamidorai, kurių sėklos atsiųstos iš Amerikos. Sardiniečiai juos pamatę stebisi, nes tai pirmi geltoni pamidorai Sardinijoje. Jie auga dideli, sultingi, ir ponai Angelini pažadėjo sėklų pažįstamai iš kaimelio.

Jeigu norit padėt šitam projektui siųskit auką į Help, Elgin, Illinois, U. S. A. (B.d.)

Jau pasiekę santariečius vėliausias **ZVILGŠNIŲ** numeris gausiai iliustruotas penktojo Santaros suvažiavimo Tabor Farm, Mich., nuotraukom, patrauklius stiliumi ir turiniu. Vedamajame Santaros CV pirmininko **Juliaus Lintako** sveikinimas. **Vytautas Doniela** sprendžia liberalizmo-socializmo priešpriešos tradiciją ir jų primintiną Santariai. **Vytautas Kavolis** analizuoja įvairiuose straipsniuose išsimečiusius santariečių galvojimo fragmentus. Yra **Vygando** (santariečio neperseniausiai atvykusio iš Lietuvos) eilėraščių ir "G" labai vykęs jumoristinišis dalykėlis "Isimylėjau savo nuosavą žmoną". Šiame numeryje taip pat supažindinama su naujomis centro bei skirųjų valdybomis.

ŽVILGSNIUS redaguoja: **D. Sakalauskaitė**. Adm. **R. Vaitys**. Redakcijos adresas 5245 So. Sawyer Ave., Chicago 32, Illinois.

Lapkričio 27 d., Padėkos diena, **Liet. Stud. Santaros** surengtoje popietėje, Detroito, **Dr. Julius Kaupas** skaitė paskaitą apie lietuivio studento kelia Amerikoje. **Vytautas Ogvilis** nuotaikingai perteikė kelių mūsų poetų kūrinii. Vakare įvyko susipažinimo vakaras, kuriame jaukioje studentiškoje nuotaikoje buvo linksminamasi, šokama, dainuojama ir užkandžiujama.

Studentų Santaros studijų dienos
rengiamos 1959 m. sausio 31—vasario
1 dienomis Clevelande.
New Yorko šviesiečiai ir santarie-

**čiai rengia Naujų Metų sutikimą jau-
kiame Sheraton-McAlpin viešbutyje,
Manhattan.**

Iš spaudos jau išėjo trečias šių metų **LITUANUS** numeris. Jame rašo: V. Sidzikauskas, Dr. A. Klimas, A. Mažiulis, A. Rannit, J. Kaupas. Vyr. red. V. Vygandas. Leidžia LSS. JAV.

Santaros filsteriai: Giedrė Zauniūtė, Jonas Bilėnas, Vytautas Ratas ir Jonas Pauperas prisiuntė savo metinę 10 dol. auką Studentų Santaros reikalam.

Rytas Babickas vadovavo Čiurlionio vyrų chorui Lietuvos kariuomenės 40 metų sukakties minėjimo metu Clevelande.

Gabrielius Gedvila dalyvavo ivyku-
siuose debatuose "Sajungos veiklos
aspektais". Visuotinio Stud. Sajungos
suvažiavimo metu Detroite, Horstas
Žibas sėkmingai tvarkė šeštadienio
vakare ivykusi iškilminga bankieta.

Kairio knyga LIETUVA BUDO

NAUJIENOS galima gauti tik ką iš spaudos išėjusią Stepono Kairio knygą **LIETUVA BUDO**. 416 didelių (6x8½) puslapių, kieti viršeliai. Kaina \$5.50

*Pasveikink savo draugus
per "Naujienas".*

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

**APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.**

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

SKOLINK IŠ
STANDARD
UŽ
ZEMESNĮ NUOŠIMTĮ
TAUPLYK PAS
STANDARD—
Stipriausioji Chicagos Bendrovė

Turtas	\$60,000,000.00
Atsargos Fondas	5,700,000.00

Chartered and Supervised by the
U. S. Government
JUSTIN MACKIEWICH, Prez.

STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: Virginia 7-1141

DARBO VALANDOS: Kasdien, įskaitant šeštad. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak. Trečiadieniais visai neatidaroma.

Pas ukrainiečius

Biuletėnų, kurį leidžia Ukr. laisvoji mokslų akademija New Yorke, randame daug žinių apie šios įstaigos veiklą.

Šiemet akademija nustojo 3 žymių narių. Mirė dr. T. Pavličenko, augalų tyrinėtojas Kanadoje, ex. kun. V. Kuziv ir jaunas, vos 33 m. amžiaus, istorikas magistras P. Gricak, kuris dirbo N. Yorko viešojoje bibliotekoje. Pastarojo mokslininko knyga "Haličiaus-Voluinės valstybė" išleista jau po jo mirties.

Iš leidinių anglų kalba parašytų ir išleistų itin svarbūs yra D. Dorosenko "Ukrainos istoriografijos apžvalga" bei O. Ogloblino "Ukr. istoriografija, 1917-1956". Tai yra tikras Rytų Europos istorikams žinynas ir jį perka tiek JAV, tiek kitų pasaulio kraštų universitetai. Turi pasisekimą kitataučių b-kose ir leidiniai ukr. kalba, bet ypatingai reikalaujami akademijos metraščiai "Annaly" anglų kalba.

Akademijos konferencijose be savųjų mokslininkų, dalyvavo ir amerikiečiai, kuriems teko lankytis Ukrainoje. Iš viso per metus buvo 54 konferencijos.

Akademija siūnia informacijas laisvojo pasaulio ukrainiečių spaudai ir 30 laikraščių ir žurnalų pasinaudoja jomis.

Senesniosios kartos mokslininkai išleido atsisaukimą į jaunus mokslininkus ukr. kilmės, pakvietė juos dalyvauti akad. darbe ir ruoštiis perimti vadovavimą.

Atskiros komisijos renka medžiagą leidiniams apie ukr. išeiviją Amerikoje, apie dabartinę Ukrainą ir SSSR, apie ukrainiečių-žydų santykių istoriją.

Iš Prancūzijos į JAV atgabentas garsojo rašytojo Volodimiro Vinničenko archyvas ir biblioteka, numatoma išleisti rašytojo dienyną. Jo žmonai, kuri gyvena Prancūzijoje, teikiama parama.

Smarkiai auga akademijos biblioteka ir archyvas-muziejus. 1957 m. gauta 610 knygų, 23155 numeriai periodinių leidinių. Iš liet. organizacijų su akademija palaiko ryšius ir siūnia savo leidinius tikrai Lietuvių Studentų Sąjunga JAV-se ir Liet. Bibliogr. Tarnyba.

Akademijai išlaikyti Fordo fundacija davė \$11,000, Akademijos Fundacijos nariai (ukr. organizacijos ir atskiri asmenys) surinko \$1,834.40, už leidinius surinkta \$3,012.73. Aukotojai naudojami lengvatomis mokesčius apskaičiuojant (Tax Exempt Privilege Granted by The U. S. Treasury Department).

Akad. adresas: The Ukrainian Academy of Arts and Sciences in The U. S., Inc., 11½ West 26th Street, New York 40, N.Y.

(L.B.T.)

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val.
Trec. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezid. telef.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
tikrai antradieniais ir penktadieniais
Treciadi. ir sekmadi. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7668

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEmlock 4-5849
Rezidencija: HEmlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmadi., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, Antradi. nuo 1-5, Trečiadi. ir Šeštadienį tikrai susitarus.

DR. JONAS G. BYLA

nervų-smegenų ligos, chirurgija
DR. K. NASVYTIS
proto-nervų ligos
104 SO. MICHIGAN AVE.
Kambarys 615
FRontier 6-0304 — RANDolph 6-1190
(Rez. tel.: Batavia, Ill. 4287-M-1)
Konsultacija tik susitarus.

Ofiso telef.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų.
Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAIŽIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų
kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p.
Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. GARUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidaus ir vaikų ligos
2423 WEST 63rd STREET
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vakaro.
Šeštadi. nuo 12:30-2:30 val. popiet.
Treciadi. ir kitu laiku tik susitarus.
Telef. ofiso: WA 5-2017
Res.: PR 8-4255

DR. A. JENKINS

PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuviai Gydytojai)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2-4 po pietų
ir 7:30-9 vakaro.
Treciadi. ir šeštadi. uždaryta
Ofiso telefonas: PROspect 6-3838
Rezid. telefonas: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą.
išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso ir buto tel.: OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th CT., CICERO
Kasdien 10-12 ir 4-7 val.
Treciadi. ir šeštadi. tik 10-12 val.

Telef.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.
Trečiadieniais uždaryta.
Šeštadieniais 12-4 val.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210
Jei neatsiliepia šaukite KEdzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-2:30
Daily afternoons.
Vakarais: pirmadi., antradi., ketv. nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: HE 4-1202; rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS

CHIRURGAS
2454 W. 71st ST. (71st ir Campbell)
Val.: pirmadi. ir ketvirtadi. 1-4 popiet.
antradi. ir penktadi. 5-8 val. vak.
Neradus, skambinti mano asistentui
DR. V. REKLYS, tel.: RE 7-2806

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir
nuo 4-8 val. po pietų. Šeštadi. nuo 9-11
val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų.
Trečiadieniais uždaryta.

Dr. Juozas PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(ėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p.
7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12.
Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namu CE 3-7786

DR. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Ofisas 4645 SO. ASHLAND AVE.
Ofiso valandos: nuo 3-8.
Trec. šešt. ir sekm. tik susitarus.
Ofiso telefonas: YArds 7-4787
Namų telef.: PROspect 6-1930

Telef. ofiso: ClifSIDE 4-2596

Rezidencijos: WALbrook 5-3099

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų
Šeštadieniais 2-6 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
OFISAS: 5100 SO. WESTERN AVE.
Tel.: PROspect 8-1223 arba TR 3-5577
Ofiso val.: pirmadi. 8-10 val. vakaro,
antradi., trečiadi. ir penktadi. 6-9 v. v.,
šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Kampas 71 ir Campbell Ave.
Ofiso telef.: HEmlock 4-2123
Rezid. telef.: GIBson 8-6195
Valandos: pirmadi. ir ketv. nuo 5 iki
9 val. vak., antradi. ir penktadi. nuo 1
iki 5 val. popiet, šeštadi. nuo 2 iki 4
val. popiet, trečiadieniais uždaryta.

Tel. ofiso ir rez. PROspect 6-9400

Dr. Ona Vaškevičius

(VAŠKEVIČIŲ)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 SO. KEDZIE AVENUE
Val.: kasdien nuo 1-3 popiet ir nuo
6-8 val. vakaro; šeštadi. 1-4 popiet
trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus

C. Z. VEZELIS

DANTŲ GYDYTOJAS
4645 S. ASHLAND AVE. YA 7-2246
Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo
6 iki 8. Trečiadieniais uždaryta

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez.: PR 6-4250

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31os gatvių)
Priėmimo val.: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8
val. vak. Šeštadi. 1-4 val. po pietų.
Treciadi. ir sekmadieniais uždaryta.

Tel. off.: FR 2-4841, 9 A.M.-5 P.M.

Tel. res.: AV 3-2627, 5:30 P.M. iki 9:00

Dr. Justina ŽIRGULIS

Specialybė įvairios nervų ir proto
ligos—vaikų ir suaugusių.
PITTSFIELD BUILDING, Kamb. 621
55 E. Washington St., Chicago 2, Ill.
Priėmimas tik pagal susitarimą.

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandažai, Speciali pagalba Kojoms
(Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PROspect 6-5084

CHICAGOS ŠVARIAUSIAS IR

MODERNISKAUSIAS DARŽAS

BUČO DARŽAS

WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

GRADINSKAS

NEMOKAMA

TAISYMO GARANTIJA
televizijoms pirktoems pas mus
Priimam senas • Duodam
išsimokėtinai.

J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.

FRontier 6-1998

Atdada kasdien. Sekmad. uždaryta.

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.

4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius,
keičia stiklus ir rėmus.
VAL.: 10 ryto iki 8 vak. (trečiadienį
uždaryta), šeštadi. 10 ryto iki 3 p. p.

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YArds 7-1829
Pritaiko Akinius
Kreivas Akis
Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8.
Trec. uždaryta. Penkt. ir šeštadi. 10-2
val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

Dr. Kazimieras

MICHEL

Optometristas-Orthoptistas

Gydo nusilpusias ir nervuotas akis.
Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius.
Išgydo kreivas akis be operacijos.
Įdėda netikrą — artificialę akį pagal
sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti
negirdintiems. Praktikuoja per 39
metus. Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonas: YArds 7-6616
Išvyko į Phoenix, Arizona.
Grįš 1959 m. vasario 16 d.

DR. S. VAITUSH, Opt.

Palengvins akių įtempimą, kuris
esti priežastimi galvos skaudėjimo,
svaigimo arba aptemimo, nervuotumo,
skaudėjimo, akių karsčio. Atitaisau
trumparegystę ir toliaregystę. Priren-
giu teisingai akinius. Visuose atsitiki-
muose egzaminavimai daroma su elek-
tra, parodančia mažiausias klaidas.
Speciali atyda kreipiamai į mokyklos
vaikus.

VALANDOS:

Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro.
Šeštadieniais iki 4 val. vakaro.
Trečiadienį ir sekmadi. uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
YArds 7-1373

IS TOLI AR IS ARTI PIGIAI

PERKRAUSTAU

(MOVING)

BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS
Perkraustymas saugus, greitas ir
tvarkingas. Viskas apdrausta.

ANTANAS VILIMAS

3415 So. Lituanica Ave.
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: FRontier 6-1882

SOPHIE BARCUS

RADIJO VALANDA

Visi programai iš WOPA,
1490 kil. AM 102-7 FM

Kasdien: nuo pirmadienio iki
penktadienio 10-11 val. ryto

Šeštadienį ir sekmadienį
nuo 8:30 iki 9:30 v. ryto
VAKARUSKOS: pirmadi. 7 val. v.

Tel.: HEmlock 4-2413

7159 S. MAPLEWOOD AVE.

Chicago 29, Illinois

"NAUJIENAS" SKAITO VISŲ
SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININ-
KAI, BIZNIERIAI, PROFESIO-
NALAI, DVASININKAI, VALS-
TYBININKAI, MOKSLININKAI
JIE ŽINO, KAD "NAUJIENOS"
PADUODA TEISINGIAUSIAS
ZINIAS IR GERIAUSIUS RAS-
TUS

Kas dirba — duonos neprašo;
kas skaito — "N-nas" išsirašo.

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, DECEMBER 13, 1958

Popiežius Pijus XII didis žydų draugas

Amerikos žydų B'nai B'rith anti-defamacijos lyga išleido 1958 m. spalio mėn. Joseph L. Lichten parašytą biuletinį "Popiežius Pijus XII ir žydai".

Biuletenyje suminėta daug popiežiaus Pijaus veiksmų žydams gelbėti ir šelpti sunkiaisiais 2-jo pasaul. karo laikais. Autorius rašo:

Pijaus XII humanitarinės pastangos palengvint žydų dalį buvo tęsiamos per visą karą. Prancūzų, olandų ir ukrainiečių vyskupai veikė žydų labai popiežiaus instrukcijomis... Tris raides — U. I. V. (Uffizic Informazioni Vaticano — Vatikano Informacijos Įstaiga) pamena šimtai tūkstančių... Kai fašistų režimas Italijoje pradėjo tremti žydus iš valdinių ir mokslinių pozicijų, popiežius daugelį jų pasikvietė į Vatikaną. Romos universiteto prezidentas, du profesorai ir garsus geografas — visi fašistų išvarytieji žydai, gavo svarbias tarnybos pareigas Vatikano Mieste. Bernardas Berensonas gavo prieglaudą viloje prie Florencijos, kuri priklausė šventojo sosto ministeriui prie San Marino respublikos. Po Vatikano diplomatinės neliečiamybės vėliava jis ir jo šeima ten gyveno, kol atvyko britų ir amerikiečių kariuomenė 1944 m. vasaros gale.

Kai rabinas Herzog iš Jeruzalės atsišaukė į Pijų XII, popiežius atsakė, kad jis darys "visa, kas mano galioje, kad baigtųsi žydų persekiojimai".

Tūkstančiai žydų pabėgėlių subėgo į Vatikano Miestą: kiti tūkstančiai ieškojo prieglaudos bazilikose ir kituose šventojo Sosto pastatuose kitapus Vatikano sienų. Nemažiau kaip 15,000 buvo priglausta Castel Gandolfo. Popiežius pasiuntė per rankas laiską vyskupams, įsakydamas jiems atkelti konventų ir vienuolynų vartus, kad tie būtų žydams pabėgėliams prieglauda. Kai naciai uždraudė ritualinį skerdimą, popiežius pasiuntė *shohet'im* (skerdiką) į Vatikano Miestą, kad tenai atliktų ritualinį skerdimą ir sudarytų maisto atsargą priklaustiems žydams. Visame mieste kunigai ir vienuolės, dažnai su dideliu asmeniniu pavojumi, šmugeliavo žydus į bažnyčių, vienuolynų ir kitų institucijų šventvietes. Daugiau kaip 180,000 pabėgėlių vietų buvo paruošta Romoje ir slapta prieglauda suteikta daugiau kaip 7,000 pabėgėlių žydų.

Fašistų spauda dažnai vadinavo Osservatore Romano "žydų kalbėtoju" (mouthpiece).

Sykį vyriausias Romos ra-

binas buvo pašauktas ir jam pranešta, kad iki kitos dienos 12 valandos jis privalo pristatyti vokiečiams vieną milijoną lirų ir šimtą svarų aukso. Jei jis to nepadarysias, naciai grasino, kad bus duotas įsakymas reikėti kančias ir mirtį. Žydų bendruomenė Romoje neturėjo 100 svarų aukso, ir vyr. rabinas kreipėsi į popiežių Pijų XII. Popiežius tuoj įsakė Vatikano izdininkui sukelti reikalingą sumą. Mažiau kaip per vieną dieną, sutirpinant religinius indus, šimtas svarų aukso buvo sukelta.

Italijos žydai žino, kiek jie yra skolingi popiežiui Pijui XII.

P. L. ŽINYNAS

Anie. Simučio suredaguoto "Pasaulio Lietuvių Žinyno" užsakymai gaunami iš įvairių bibliotekų Europoje. Neseniai jį užsisakė kelios bibliotekos Vokietijoje ir dvi Olandijoje — Amsterdam ir Leiden miestuose. Taipgi padidėjo užsakymų skaičius iš įvairių Amerikos universitetų bibliotekų. Stokuoja anglų literatūros apie Lietuvą ir lietuvių žinynas savo anglų kalba skyrė šiuo metu yra nepamainomas informacijos šaltinis apie Lietuvą ir lietuvių. Vienas kitas lietuviškai nebemokantis jaunuolis jau užsisakė ži-

nyną savo artimiesiems kaip Kalėdų dovaną.

Žinyną galima gauti pas platintojus arba tiesiai iš redaktoriaus pasiunčiant \$6.50 adresu: Mr. A. Simutis, 41 W. 82nd St., New York 24, N.Y.

VYRO PELENAI

— Ką čia laikai toje vazoje? — klausia viešnia šeiminkės.

— Tai mano vyro pelenai...

— Viešpatie, ką, jis mirė?!

— O, ne, jis sveikas kaip rīdikas, tik jis tiek prirūko, kad nespėju pelenus kasdien išnešti laukan.

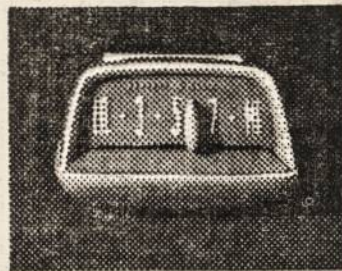
NOW AT GLASER'S

Automatic BLANKET

Never before so many features

- ★ Famous Sleep-Guard® System
- ★ Wash and dry easily and quickly in your machine. Certified washable by American Institute of Laundering
- ★ 100% Nylon binding to complement your color choice
- ★ Twin and double bed sizes, double bed, dual control model ideal for newlyweds
- ★ Wonderfully light, takes place of three ordinary blankets

Handsome bedside comfort selector adjusts automatically to changes in room temperature. Just set it and forget it.

Choose from fashionable decorator colors

MODEL A-2

Custom-Tailored
blanket
in six exciting colors

.....
RIDGEFIELD
MODEL A-3

See our complete
selection today

Glaser's Furniture and Appliance Co.

5115-5123 So. Kedzie Ave.

PRospect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

A. L. Dailininkų S-gos rudeninė paroda

Gausi ir įvairi

Gruodžio mėn. 6 d. Čiurlionio Galerijoje buvo atidaryta Amerikos Lietuvių Dailininkų Sąjungos rudeninė meno paroda, kurioje dalyvauja 20 dailininkų.

Parodos rengimo komisijai teko mažinti prisiūtų eksponatų kiekį dėl vietos stokos, atimant po vieną iš daugiau prisiuntusių. Todėl parodos lankytojai kai kurių kataloge pažymėtų darbų neras. Katalogo sąrašė yra 70 darbų. Parodoje dalyvauja šie A. L. D. S-gos nariai: J. Dagys (Toronto, Kanada), Česl. Janušas (New Yorkas), Jurgis Juodis (Brooklyn, N.Y.), a.a. Juozas Kaminskas, Zenonas Kolba, Juozas Mielulis, A. J. Mosgeris, Br. Murinas, Pov. Puzinas (New Yorkas), A. Rūkštelė, A. Cooper-Skupas, M. Šileikis, J. Tričys, Vl. Vaitiekūnas, Ad. Varnas, Vl. Vaičaitis, Vl. Višeikis, Ed. Walaitis, W. Witkus (Greenwich, Conn.) ir Dalia Zolp-Ondrick. Kol. Česlovas Janušas asmeniškai dalyvavo parodos atidaryme ir porą dienų pasisvečiavęs grįžo į New Yorką, kaip spėjama, su gerais įspūdžiais.

Bendras vaizdas

Šiuo rašiniu neįmanoma aptarti kiekvieno šioj parodoje dalyvaujančio dailininko kūrybą, tenka tik bendrais bruožais prabėgti. Daugumą eksponatų sudaro aliejinė tapyba, didelį nuošimtį visų eksponatų sudaro gamtovaizdžiai, po to akvarelė ir tempera bei piešiniai. J. Dagys prisiuntė penkis medžio skul-

ptūros kūrinius, kurie yra vieningi šioj parodoje. Didelio formato J. Dagio reljefas "Taip jie palieka Lietuvą" kiekvienam pergyvenusiam kelionę tremtin, negali būti tik šiaip sau dekoratyvinis kūrinys, bet ir liūdną vaizdą, skaudžius išgyvenimus primenąs. Kiti keturi Dagio kūriniai yra: "Vieniša" balzgano medžio statula (atrinkta Čiurlionio Galerijai), "Vidurvasario svajonė", "Ilgas kelias į Chicago" ir "Jetingėk", taip pat reljefas, kuris vaizduoja darbą. "Ilgas kelias į Chicago" pavaizduoja liesą išsčiusį žmogų su lazdele pasiramščiuojantį kelionėje. Jo veide skausmo išraiška.

Česl. Janušas labai gražiai užsirekomenduoja čikagiešiams penkiais kūrinių, ypač gerai akvarelės darbais. Trys akvarelės kūriniai tvirti ir puikiai išbaigti, rodo, kad dailininkas yra šios srities meistras. Iš dviejų "Palangos žvejų" ciklo ("Palangos žvejų priplauka") buvo atrinktas Čiurlionio Galerijos nuolatinei kolekcijai.

Povilas Puzinas prisiuntė tik tris kūrinius. "Bakužė", už kurią dailininkas 1958 m. laimėjo Hudson Valley Art Association Archer Milton Huntington premiją, buvo atrinktas Čiurlionio Galerijai Chicagoje.

Gražiai pasirodė su aliejinės tapybos peizažais trečias "Gintaro" (A. L. D. S-gos skyriaus) narys William Witkus. Jurgis Juodis pateikė keturis akvarelės ir temperos dekoratyvinius kūrinius, labai kruopščiai techniškai atliktus. Jo "Bangos žaismas" atrinkta Č. Galerijai.

Juozas Mielulis su trimis anglies piešiniais pasirodo gana tvirtas. Nauja sąjungos narė Dalia Zolpaitė-Ondrick labiau moderniojo meno atstovė, davė keturis stiprius akvarelės darbus, iš kurių "Natūrmortas" buvo atrinktas Č. Galerijai.

Paroda įvairi tematika ir žanru. Yra nemažai lietuviško elemento bei lietuviškos dvasios. Jonas Tričys davė tiksliai figūrinę tapybą, Vl. Vaičaitis du peizažus, vieną natūrmortą ir vieną kompozicinį motyvą — "Mergaitė", kuri tapybiškai išspresta gana tvirtame impresionistiniame stiliuje, kaip ir kiti jo darbai. Vl. Vaitiekūnas pateikė išimtinai simbolinių motyvų (kai kuriems parodų lankytojams jau anksčiau buvo matyti). Jo kūriniai labiau mistiški, kaip simboliški, nes "Dulkelės kelionė", "Mąstymas" ir "Kvėpavimas" turi gilesnę prasmę, gal net metafizinę, negu simbolinę. Br. Murinas kaip visada akvarelėje tvirtas, taip ir šį kartą jo kūrinių reikia pasigėrėti. Mūsų veteranas Adomas Varnas savo paletės spalvingumu ir lietuviškos dvasios stiprumu neabejotinai kūrybingas.

Šią parodą reikia laikyti gana gera.

Lietuvių Amerikiečių Menininkų Klubas paskirta jūry komisija atrinko penkis kūrinius Čiurlionio Galerijai. Komisiją sudaro šie dailininkai: Česlovas Janušas, pirmininkas; M. Šileikis, sekretorius. Nariai: Dalia Zolp-Ondrick, Zenonas Kolba ir A. Cooper-Skupas. Tenka pasakyti, kad jūry komisija, išnagrinėjusi kūrinius, padarė teisingą sprendimą. Yra ir daugiau kandidatų Čiurlionio Galerijai, kurių darbams duota eiga.

Parodos rengimo komisija yra: Ant. Rūkštelė, Jonas Tričys ir Vl. Vaitiekūnas.

Paroda baigiasi šį sekmadienį, gruodžio 14 d. Valandos šeštad. nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro, sekmadieniais nuo 12 v. iki 9 val. vakaro.

GAUGUINO PARODA

Nuo 1959 metų vasario 12 d. Čikagos Meno institute prasi-dės gausinga prancūzų "primitivisto" Gauguino meno paroda. Ši paroda bus didelės svarbos. Parodos metu ruošinama visa eilė paskaitų.

— Čikagos Meno institutas šiuo metu remontuoja antrame aukšte visas galerijas, bet vadovybė praneša, kad lankytojams remontas nesudarys nepatogumų. Galerijas norima sumoderninti, įvesti geresnį apšvietimą.

Nedera slėpti blogus darbus, bet dar blogiau daryti juos atvirai, jais didžiulis.

Tėvynės meilė nepripažįsta laipsnių; kas neaukoja jai visko — nieko neaukoja; kas ne viską jai atiduoda — tas ne duoda jai nieko. Berne

Kiekvienas asmuo turi savo stilių, sakysim, kaip nosį, ir prikaišioti žmogui dėl jo nosies, kokia ji bebūtų stebėtina, — ir neišmintinga ir nekrikščioniška. Lessing

Juo toliau tikslas, juo reikalingiau eiti pirmyn. Nesku-bant, bet ir nesilsint. Mazzini

Minties tikslumas paprastai sutampa su tikslu išsireiškimu. Nesuprantamumas ir afektacija — du stambiausieji stiliaus trūkumai. Macauley

Mes papratę ir linkę visada, visais atvejais, pagal kalbą spręsti apie dvasią, pagal išraišką — apie mintį.

Fizinis darbas ne tik ne išjungia protinio veikimo galimybes, ne tik pagerina jo kilmumą, bet ir skatina jį.

Laisvė panaši į sunkius sultingus produktus arba į senuosius vynus, kurie yra maistingi ir naudingi stipriems ir pripratusiems prie jų žmonėms; silpnuosius ir gležnus, prie vyno nepratusius, jie pri-trenkia, svaigina ir ardo. Rousseau

ALGIRDO BRAZIO

įdainuotų, seniai laukiamų plokštelių albumas gaunamas

Budriko krautuvėje

8 dainos — 4 plokštelės — viskas už \$6.00.

Užsisakykite per paštą, prisiųsdami Money Order, o plokštelės bus Jums pasiųstos.

JOS. F. BUDRIK
FURNITURE, INC.

3241 So. Halsted Street
Chicago 8, Ill.

DAIL. ADOMAS VARNAS — Topoliai Kaune

(Atkelta iš 1-mo psl.)

zuitų protinės restrikcijos doktrina, arba mokslą gudriai melfuoti ("nesakyti tiesos"). Prisiekti teisme, kad neužmušiau žmogaus ir sau mintyje padaryti restrikciją — "šian die" — palei juos tai ne nuodėmė.

Šiuose laiškuose veltui ieškotume objektyvumo bei bešališkumo: Paskalis kartais iškraipo citatas savo polemikos naudai, dar dažniau jis ir suklūsta, pasimeta arba padaro netiksliai išvadas. Iš kitos pusės jis gvildena likimo bei gyvenimo problemas visu nuoširdumu ne kaip teologas, bet kaip filosofas. Sudėjus visas minėtas Paskalio klaidas drauge bei turint minty, kad jis buvo mažai skaitęs net Bažnyčios Tėvų raštus puldamas tokią galingą bei autoritetinę organizaciją kaip jėzuitus, tokio klasikinio šedevro kaip, pvz. penktasis laiškas, nepajėgė sukurti bei jam atsispirti visas jėzuitų ordinas. Tačiau iškeldamas viešumon už bažnyčios ribų teologinius klausimus, jis kreipėsi į publiką ir ją pripažino teisėjų teologijos dalykuose. Šiuo atveju jis paruošė kelią Volterui, lygiai kaip truputį vėliau dviejų vyskupų Bosueto ir Fenelono viešas ginčas klijetizmo (quiétisme) klausimų, baigėsi Fenelono doktrinos pasmerkimu. Gi Paskalio *Provinciales* nemaža prisidėjo prie jėzuitų ordino panaikinimo Prancūzijoje 1764 m.

Po nepaprasto laiško pasisekimo Paskalis pradėjo rašyti savo kapitalinį veikalą *Krikščionių Religijos Apologiją*, bet mirtis nutraukė jo darbą. Šiam tikslui jis nerviška ir sunkiai išskaitoma rašysena rinko medžiagą ant pasikirų popieriaus gabalų. Šie surinkti fragmentai po Paskalio mirties buvo pavadinti — *Mintys*. Veikalas būtų turėjęs dvi pagrindines dalis — žmogaus vargingumas be Dievo ir žmogaus laimė su Juo.

Dėlei savo *Minčių* pesimizmo Paskalis susilaukė daugiau prieštų ir be jėzuitų. Fenelonas, Fontenelle bei Volterai, Paskalio begalybės ir nežinomybės baimė priešpastatė pozityvesnius teigimus bei užakcentavo žmogaus protą sumažinti Paskalio pridūdamai galiai jausmui. Tačiau *Krikščionybės Genijaus* autorius Chateaubriand, nors ir pavadino Paskalį "šmeižimo genijumi", kovojo sykiu su romantikais už Paskalio rehabilitaciją ir daugiau ar mažiau suromantino šį genijų. Modernūs eruditai kaip Lanson, Thibaudet stengėsi duoti kiek galima istoriškesnį Paskalio atvaizdą.

Savo nepasitikėjimu protu, savotišku mistieizmu, savo aistringų charakteriu, savo vaizduotės galingumu bei indifferentiškumu grožiui Paskalis gerokai skiriasi nuo kitų klasikų. Jo geometrinis sti-

lius, kurio pagrindinės žymės yra logika ir aistra, neklūdo jo poetiškumui, kuris plaukia laisvai ypač kai Paskalis atsisotja prieš nežinomybę — "Šių begalinių plotų tyla mane gąsdina" — sako jis pažvelgęs dangun. Jis lieka vienu iš didžiausių prozos poetų prancūzų klasikinėje literatūroje. Tačiau nereikia apsigauti galvojant, kad logika bei stiliaus natūralumas atsiėjo Paskaliui gana lengvai. Tarp Malherbe (1555-1628) ir Flobero (1821-1880) nerashė nė vieno, kuris tiek būtų idėjęs darbo į savo manuskriptus kaip Paskalis. Jis net 13 kartų pertaisė savo tryliktąjį laišką.

Jo minties originalumas ir vienybė patraukia visus. Nors jis ėmė medžiagą iš visur, jis ją taip mokėjo sulydyti ir savaip perdirbti, kad niekas pas jį nėra banalu ar paviršutiniška. Jo gilumas bei pesimizmas glūdi jo teigime, kad mokslinis pažinimas yra esminiai nepilnas bei reliatyvus. Šitas stumia į desperaciją ši didysis genijų, ieškanti absoliučios bei amžinos tiesos. Jo išgastingumas bei gana nedrašinantis žmogaus paveikslas priartina jį mūsų "baimės amžiui". Tačiau iš kitos pusės Paskalio žmogaus gyvenimo pagrindo filosofija jį atitolina nuo šiandieninės mūsų filosofijos bei literatūros.

Kaip mokslininkas, Paskalis sukūrė eksperimentalinį metodą, kurį prieš jį propagavo Francis Bacon (1561-1626) bei kurį sekė John Locke (1632-1704) ir kuris yra griežtai priešingas Dekarto racionalizmui; kaip pamfletistas ir griežtas katalikas, jis atmetė per lengvą kazuistinę jėzuitų moralę, gi kaip apologetas, jis ruošė nemažesnį šedevrą — *Apologiją*. Tačiau mirtis suklūdė šį jo darbą, kuris turėjo būti paremtas žmogumi ir istorija, nes jisai tvirtai tikėjo, kad visas mūsų pasaulio bei Dievo pažinimas turi prasidėti pažinimu to, ką mes vadiname žmogus.

Žmoguje Paskalis, kaip ir vėliau Baudelaire (1821-1867), randa natūros dualizmą. Žmogus Paskaliui yra "nendré, bet nendré, kuri galvoja". Jis mato jame abi puses — jo didybę ir jo niekybę; žmogus yra panašus gyvuliui ir Tvėrėjo paveikslui, silpnas, bet sykiu galingas, pilnas priešingybių, gyvenas "sutrauktame atome" — žemėje, tačiau žinąs savo gyvenimo prasmę bei tikslą. "Mūsų jausmai", sako Paskalis, "nepagauna nieko kraštutinio, nes per didelį triukšmą mus apkurtina per didelę šviesą mus apakina, per didelę distanciją ar artumą klūdo mūsų regėjimui... per gili tiesa mus nustebina... Kas per chimera yra pagaliau žmogus? Kas per naujovė, kas per pabaisa, kas per chaosas, kas per prieš-

11 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, DECEMBER 13, 1958

gybė, kas per stebuklas! Vis-ko teisėjas, silpnas žemės kir-

ir atrasti. Čia Paskalis išrei-

minas, tiesis saugotojas, ne-
kia jansenizmo doktriną, ku-
tikrumo ir klaidos laidinin-
ri, palikusi Moliną, per Tomą
kas, pasaulio garbė ir atma-
Akvinietį ir Augustiną grįžta
ta". (*Mintys*)
Šiai savo žmogaus natūros griežtos reformacinės doktri-
dualizmo loktrina Paskalis nos.
grįžta atgal į pirmuosius krik-
ščionybės amžius ir specifi-
niai į šv. Povilą, išreikšda-
mas tačiau šią tiesą daug poe-
tiškiau, negu bet kas kitas
prieš jį ar po jo. Paskalio ti-
kėjimo teorija yra, kad žmo-
gus tiki ne profiniais, objek-
tyviais pagrindais, bet todėl,
liais polemiko gabumais, sa-
kad jis jaučia reikala tikėti
ir savo valios jėga uždeda tą
tikėjimą protui. Iš kitos pu-
sės, jei tikintysis ieško Dievo
toją stebėtis jo nepaprastu ir,
ir jį randa, tai nėra jo paties
anot Voltero, siaubingu geni-
nuopelnas, bet Dievo, kuris jumi.

jam duoda malonę Jo ieškoti
ir atrasti. Čia Paskalis išrei-

minas, tiesis saugotojas, ne-
kia jansenizmo doktriną, ku-
tikrumo ir klaidos laidinin-
ri, palikusi Moliną, per Tomą
kas, pasaulio garbė ir atma-
Akvinietį ir Augustiną grįžta
ta". (*Mintys*)

Šiai savo žmogaus natūros griežtos reformacinės doktri-
dualizmo loktrina Paskalis nos.
grįžta atgal į pirmuosius krik-
ščionybės amžius ir specifi-
niai į šv. Povilą, išreikšda-
mas tačiau šią tiesą daug poe-
tiškiau, negu bet kas kitas
prieš jį ar po jo. Paskalio ti-
kėjimo teorija yra, kad žmo-
gus tiki ne profiniais, objek-
tyviais pagrindais, bet todėl,
liais polemiko gabumais, sa-
kad jis jaučia reikala tikėti
ir savo valios jėga uždeda tą
tikėjimą protui. Iš kitos pu-
sės, jei tikintysis ieško Dievo
toją stebėtis jo nepaprastu ir,
ir jį randa, tai nėra jo paties
anot Voltero, siaubingu geni-
nuopelnas, bet Dievo, kuris jumi.

MIDLAND
Savings and Loan Association
PER 40 METU
VISU LIETUVISKU
KOLONIJU
SAUGIAUSIA IR
PILNINGIAUSIA
TAUPYMO
BENDROVE
Mes mokame
Aukštą
Dividenda
4038 Archer Avenue Tel. Ues-5719
AUGUST SALDUKAS Prezidentas

Kalėdos - šeiminkams bėdos
Tas bėdas šeiminkams palengvina Feliksas Mackevičius, BRIGHTON BAKERY savininkas, kuris savo gaminiiais pasižymėjo Kaune, o dabar jau baigia užkariauti ir Čikagos visuomenę.
Artėjančioms Kalėdų šventėms jis ypatingai pasiruošė. Pasikvietė dar daugiau specialistų ir išleis į rinką visai naujus ir ypatingai skanius tortus, medauninkus, marcipanus; lietuviškus baravykus, šlišikus ir kitokius gaminius. Visa bus pri-taikinta Kalėdų šventėms ne tik nuostabių skoniu, bet ir pa-puošimais Kalėdoms ir Naujiems Metams.
Kad šeiminkams neturėtų tų "bėdų", tai Feliksas Macke-vičius kviečia iš anksto duoti užsakymus, kad jie galėtų būti laiku išpildyti. Paskutinė data yra gruodžio 20 diena.
Bet pašaukite dar šiandien telefonu Virginia 7-1250 ir ga-lėsite ramiai laukti Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų.
BRIGHTON BAKERY
2457 W. 46th Place, Chicago 32, Ill.

APDRAUSTAS PERKRAUSTYMAS
IS TOLI IR ARTI
Nauji dideli trokai - Naujais kraustytais ir kiti
Ilgu metu patyrimas - Pigus ir sėkmingas palamovimas
JUOZAS NAUJOKAITIS
2022 W. 69 St. Chicago 36, Ill. Tel. Wabbrook 5-9209

Lietuvių Taupymo ir Skolinimo Bendrovių Lygos Nariai
Kuriose kiekvieno santaupos yra apdraustos iki \$10,000.00, o namų paskolos duodamos lengvomis sąlygomis.
CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSN.
6245 SOUTH WESTERN AVE. CHICAGO 36, ILLINOIS
Grovehill 6-7575
CONTINENTAL SAVINGS & LOAN ASSN.
4559 SOUTH PAULINA STREET CHICAGO, ILLINOIS
Yards 7-0145
CRANE SAVINGS & LOAN ASSN.
2555 WEST 47th STREET CHICAGO 32, ILLINOIS
Lafayette 3-1023
DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSN.
3430 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
Cliffside 4-0104
ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.
1447 SOUTH 49th COURT CICERO 50, ILLINOIS
Townhall 3-8131-2
UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSN.
1800 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
Haymarket 1-2028

siekti Landsbergą Bavarijoje, kur yra išvežti kiti mudviejų grupės tautiečiai. Traukiniu naudotis bijome, nes juos puola lėktuvai. Paduodame dokumentus. Po tokios „išpažinties“ dažnai pirmoje vietoje ūkininkas pakviečia užėti į vidų, reiškia pernaktinti sutinka. Dokumentus jis pasilieka ir grąžina rytmetį išvykstant, nes taip buvo įsakyta iš valdžios.

Maisto klausimas taip pat didelių rūpesčių nekėlė. Pakelės valgyklose valgome pietus su maisto kortele, o vakarienę ir pusryčius gauname nakvodami pas ūkininkus. Nors ne visi ūkininkai „privaišina“ iki sotumo, tačiau iš jų gaunamas valgis yra didelė parama ir padeda tautai turimas maisto korteles. Ūkininkai už maistą bei nakvynę atlyginimo neima.

Sutinkame vlasoviečių būrį

Kelyje mudviejų dokumentus tikrinę vokiečiai dažnai mudu gąsdindavo, kad pakliūsime partizanams, kuriems trūksta darbininkų transporto ir kitiems ūkio reikalams. Jie papasakodavo ir atsitikimus, kur ir kada nuo plento partizanai nusiavedė keliavusius jaunos vyrus, kurie dingę jų stovyklose. Prie vieno kaimo vokiečių sargybinis pasakojo, kad čia vakar vakare įvykęs su partizanais kruvinas susirėmimas. Žuvę 7 vokiečių kareiviai. Rodė šviežiai kulų išgraižytus namus. Tokios kelionės pavojus iškeliančios informacijos neigiamai veikė mudviejų nervus. Pasidarėme baikštūs, ir, keliaudami keliais tarp kalnų ir miškų, mudu gąsdindavo kiekvienas neaiškus sušlamėjimas, kiekvienas nelauktas žmogaus pasirodymas.

Skaitėsi ketvirta kelionės diena. Žygiavome Savos upės slėniu. Slėnį supo maždaug 600-700 metrų aukštumo šlaitai. Patikti vokiečiai, pasakojo, kad ir čia labai išplitęs partizanų veikimas. Apie 5 val. po pietų vokiečių sargybiniai patikrino mudviejų dokumentus ir įspėjo, kad dabar keliausime per mišką, kuriame šeiminkauja partizanai, ir kad retas keleivis per tą mišką pereina jų nepačiupinėtas. Bijojo, bet turėjome žygiuoti, nes kito vokiečių saugomo kelio Austrijos link apylinkėje nebuvo. Plentas ėjo pagal šiaurinį slėnio šlaitą ir netrukus prasidėjo miškas, kuris nuo šlaito nusileido į žemumą ir supo plentą iš abiejų pusių. Miške ošė pušys ir kai kada suklykdavo paukšteliai. Mudviejų nervai buvo įtempti iki kraštutinumo, nes kiekvieną minutę galėjo pasirodyti partizanai. Tačiau nieko įtartino nematėme. Po kokių 3 kilometrų baigėsi miškas ir prieš mudviejų akis iškilo čia pat ant šlaito uolų sugulusių ginkluotų kareivių figūros. Ar tik ne partizanai — klausėme savęs ir žiūrėjome. Visa išvaizda tikino, kad čia guli ne vokiečiai. Priėjus arčiau girdėjosi ir jų kalba — šnekėjo ne vokiškai, bet slaviškai. Šitas

nugirdimas galutinai įtikino mudu, jog esame partizanų rankose. Nors drebėjo kinkos, bet žingsniavome pirmyn ir laukėme veiksmų, ką jie darys su mudviem. Keli gulėję vyrai, šautuvus laikydami rankose, nuo uolos nusirito žemyn, sustabdė mudu ir pareikalavo asmens dokumentų rusiškai. Paaškę, kad tai vlasoviečiai, apie kuriuos visai nepagalvojome. Nužiugome ir, gavę iš jų leidimą, žingsniavome toliau.

Naktį praleidome, kaip visada, ūkininko daržinėje ant šiaurų. Pirmą kartą ūkininkui sumokėjome už nakvynę ir maistą, davėme po 3 RM.

Aliarmas

Išaušo puikus rytmetis. Kelionę tęsėme Savos upės slėniu. Slėnio šonuose iškilę šlaitai vienu žaliavo padengti pušynu, o kitur geltonavo įsiraizgę plikoje uolienoje. Į rytus skubanti upė atrodė platoka, bet buvo negili, vietomis perbrendama. Mat, čia skaitėsi aukštupys — iki upės kilmės vietos Italijos pasienio kalnuose galėjo būti 50 kilom. atstumo. Savo tarpe kalbėjo-

mės ir apie tai, kokį kelio ilgumą nužingsniuojame per dieną, skaičiavome ir gavome tokius davinius: 30-35 kilom.

Apie 11 val. dienos užkalkė sirenos ir paskelbė aliarmą. Už kokio kilometro matėsi miestelio namai, o už maždaug 300 metrų nuo mudviejų prie aukštyn savo vamzdžius iškisusių priešlėktuvinių pabuklų rinkosi ir skirtas vietas užėmė vokiečių kareiviai. Kilo klausimas, kas čia gali būti saugotino, nes miestelis atrodė mažas ir jokių fabrikų nesimatė.

Atsisėdome ant uolos ir laukėme aliarmo atšaukimo. Prąėjo valanda, dvi, bet nei lėktuvai rodėsi, nei aliarmas baigėsi. Nusibodo laukti, tad sukilome ir nusprendėme žingsniuoti pirmyn, nes miesteliui pereiti manėme užteks 10 minučių, o per tą laiką greičiausiai nieko neatsitiks. Pasiekėme miestelį. Bijodami lėktuvų skubėjome žingsniuoti kiek tik jėgos leido ir taip bežingsniuojant praėjo pusvalandis, o miestelio galo nesimatė. Pagal dešinįjį upės krantą ištysęs miestelis kartu su upe sukėsi į šiaurę ir todėl

mudu ateidami matėme tik jo priešakinę dalį.

Priėjome didžiulius fabrikus, — visi jie buvo sveiki, bombų visai nepalieti. Prieš dirbtuves kilstančiame šiauriniame šlaite tarp medžių matėsi įrengtos nuo bombų skeveldrų slėptuvės, prie jų angų sėdėjo ir šnekučiavosi darbininkai. Gatvėje patiktų slovėnų paklausėme, ką gamina šitie fabrikai ir kodėl jie nesubombarduoti. Jie atsakė, kad tai karo pabuklus gaminantieji plieno fabrikai, bet anglių nuosavybė, dėlto jie neliečiami. Dabar mudviem pasidarė aišku, kodėl prie miestelio išstatyta priešlėktuvinė artilerija. Dar po pusvalandžio kelionės pasiekėme geležinkelio stotį. Čia buvo viskas sugriauta, matėsi duobių duobės. Visa tai liudijo anksčiau vykusius bombardavimus, kurie patvirtino slovėnų žodžius, jog vakariečiai fabrikus griauti vengė, nes visi jų puolimai iki šiol vyko tik fabriko gaminių išvežimo trukdymui. Šis miestelis vokiškai vadinosi Esslingen.

(Bus daugiau)

N°4711. Gifts for those we Love.

Eau de Colognes
Perfumes
Combination Sets
Soaps

The complete >4711< line from bath to boudoir offers something special for each member of your family, and the dearest of your friends.

Priced from \$1.50 to \$12.00 plus tax.

A Secret Recipe Product imported from Cologne — the City of "4711" fame.